…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

…УРЯАД ҮНЭН

…й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…(10183) | 1963 оной май 25, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Революционно Кубын вождь Фидель Кастрын хүндэлэлдэ уулзалга болобо

МОСКВА, май 23. (ТАСС). КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Социалис революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро Русай хүндэлэлдэ мүнөөдэр Кремль соо уулзалга хэбэ.

Уулзалга дээрэ Коммунис партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд, түбэй олониитын түлөөлэгшэд байлсаба.

…ЭГЭ ЗЭРГЭДЭ ЖАГСАН, НЭГЭ УГ ЗОРИЛГО ТЭЭШЭ

Советскэ Союзай, Кубын Республикын арадуудай хоорондохи хани барисаанай митинг

…май 23. (ТАСС). …циин Нэгэдэмэл …льна хүтэлбэ… секретарь, Кубын …ьер-министр Фи… манай орон соогуур …эй, Кубаһаа эрэһэн… Кастро, тэрээнтэй …гүүд олон гоорол… хаанашье үнэн …ёһоор угтадаг. …талай дээрэ болоһон … Кубын баатар …вождь Фидель Каст… үнэн зүрхэнэй, …дагалые, Сүлөөтэ … байһан революционно … совет арадай …ндажа байһаниие …тэйгөөр харуулаа. … Кубын хүндэтэй айлшадтай үнэн зүрхэнэй үшөө нэгэ уулзалга болобо. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ түбэй стадионой спортын ехэ талмайе, мүн тэндэхи трибунэ 125 мянга шахуу хүн эзэлбэ.

Үдэрэй хоёр час. Кубаһаа ерэһэн хани нүхэд—Фидель Кастро Рус, Серхио Дель Вальле Хименес, Гильермо Гарсиа Фриас, Рауль Курбело Моралес, Рехино Боти Леон, Рауль Леон Торрас, Рене Вальехо Ортис, Коммунис партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд—нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. Н. Косыгин, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, Ю. В. Андропов, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй министрнүүд, Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, Советскэ Союзай маршалнууд, партийна, гүрэнэй бусад ажал ябуулагшад правительствэнэ трибунада гарана.

Стадион дээрэ СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэнүүдэй толгойлогшод, тэрэшэлэн хилын саанахи олон тоото айлшад байлсаба.

Моссоведэй гүйсэдхэлкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов богонихон үгэ хэлэнэ. Москвагай ажалшад, бүхы совет хүнүүд Сүлөөтэ олтирогой баатар арадые Фидель Кастро болон Кубын бусад хани нүхэдөөр дамжуулан амаршална гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Советскэ Союзай, Кубын Республикын арадуудай хоорондохи хани барисаанай митинг нээгдэһэн гэжэ тоолоогдоно.

Кубын Республикын, Советскэ Союзай гимнүүд һүр хүсэтэйгөөр зэдэлнэ. Совет болон Кубын тон томо тугуудые хиисхүүлһэн самолёдуудай стадион дээгүүр ниидэжэ гарахадань, олон мянган хүнүүд альгаа ташана. Хоёр оронуудай арадуудай хоорондохи эбдэршэгүй хани барисаан тухай лозунгнууд носоно.

Түбэй ажалшадай түлөөлэгшэд «Красный пролетарий» гэжэ станок бүтээлгын заводой токарь, Гүрэнэй шангай лауреат, коммунис ажалай бригадын хүтэлбэрилэгшэ Н. М. Кузьмин, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, Ленинскэ шангай лауреат Н. Г. Басов, ВЛКСМ-эй Москва городой комитедэй секретарь Б. Н. Пастухов үгэ хэлэбэ.

Тэдэнэр бүгэдөөрөө Фидель Кастро, тэрэнэй нүхэдые үнэн зүрхэнһөө амаршална, Кубын арадта хани барисаанай, халуун амаршалгын үгөөр хандана. Кубын революциин илалта болбол «Эхэ орон гү, али үхэл!», «Бидэнэр илахабди!» гэһэн эрхэг зоригтой уряалые хүтэлбэри болгоһон баатар арадай шэн зоригой гэршэ болоно гэжэ тэдэ хэлэгшэд тэмдэглэнэ.

Революционно Кубын амжалтанууд империалистнуудай уур сухал хүргэнэ, дурьены гутаана гэжэ түбэй ажалшадай түлөөлэгшэд хэлэнэ. Кубын арад өөрынгөө Социалис революциин нэгэдэмэл партиин хүтэлбэри доро шэнэ амжалтануудые түйлалаха гэжэ бидэнэр баталар этигэнэбди.

Совет хүнүүд шэнэ байдал байгуулгадань Кубын арадта аха дүү ёһоор ходо туһалдаг гэжэ үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэглээ. Манай эрдэмтэд, инженернүүд болон технигүүд Кубада электростанцинууд, заводууд болон фабрикануудай проект табигдаха, мүн барилгадань эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаададаг, манай оронууд хоорондохи соёл культурын, эрдэм ухаанай түйлалтануудай андалдаан үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ, манай хани харилсаан хүгжэнэ, аха дүү ёһоной хани барисаан бэхижэнэ.

Нүхэд Кузьмин, Басов, Пастухов марксизм-ленинизмын мүнхэ суртаалые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэнь, Кубада социализм байгуулгадань Кубын арадта шэнэ ехэ амжалтануудые хүсэбэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевто үгэ үгтэнэ.

…үхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэ

…э нүхэр, хани Фи-…!

…н хүндэтэ нүхэд! … москвагайхид!

… манай ханинар—…астро, нүхэр Араго…циин бусад гэшүү-… Эхэ ороной олон …һандань бидэнэр …лгын үедэ олон …мэрээбди гэжэ таа…йнат.

…хүндэшэгшье һаа, …байгаа, таанад аян… зэргээр эсэжэшье … Зүгөөр хэрбээ эсээ … һонирхолтой юумэ …сэһэн байнат гэжэ … Манайда коммунис …р ехэ далайсатай… таанад хараат, …тскэ Союзай имаг… харaһан байнат. …оло дахин ерэжэл … шэнэ, һонирхол… таанад харахат гэ… зүрхэнһөө таанад…

…н тулада хараха …дэг үгэнүүд бии … манай городуу… совхозууд болон … культурын эмхи …ат, харин гол юу… совет хүнүүдые, …алшадай аха дүү …альна һанал нэ… ленинскэ үзэл …үлэгдэһэн ажал…дые, хани халуу… угтадаг хүнүү…т.

…ь Кастро. Куба… нүхэдүүд, таанад… баатарлиг арадта … халуун хандал… аха дүү ёһоор … талархажа бай… дээрээ таанадай … революционно хэ…тэйгөөр тэрэнэй … мэдэрһэн байнат

…Кастрын Советскэ …алха үедэ манай … һанал бодолые …лгые бүри һай… социализм бай… Кубын Республикын …һан зорилгонуу… ойлгоо. Мүнөө …бэедээ улам дүтэ болоо, бүри нягтаар эмхидэн жагсаа гэжэ хэлэжэ болохо байна. Советскэ Союзай арадууд Кубын арадтай талархадаг байгаа, талархана, талархахашье! гэжэ энэ баярай митинг дээрэ таанадые, Кубаһаа ерэһэн хүндэтэ ханинарые, үшөө дахин найдуулхыемни зүбшөөгыт.

Кубын революциин вождь байһан танда өөртэтнай совет хүнүүдэй хани халуунаар хандадаг байһые та, нүхэр Фидель, мэдэрһэн байнат. Үнэн зүрхэнһөө, баатар зоригтойгоор танай алба хэжэ байһан революционно хэрэгтэ совет хүнүүд тон дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хандадаггүй һаань танай иимэ хандалга байхагүй байгаа.

Кубын революци хадаа Америкэ түби дээрэ шэнэ ажабайдалай эхилһэнэй тэмдэг болоно гээшэ. Латиин Америкын оронуудай олон миллион хүнүүд баатарлиг Куба тээшэ мүнөө хаража байдаг. Юуб гэхэдэ, имагтал энэ арал дээрэ эрхим һайн, золтой жаргалтай ажабайдалай зам—социализмын зам табигдажа байнхай. Энэ замаар Латиин Америкын бүхы арадууд ябаха байна бшуу.

Кубын революционернүүдэй бэелүүлжэ байһан хэрэг совет хүнүүдтэ тон дүтэ, хизаарлашагүй үнэтэй юм. Прометей хүн түрэлтэндэ мүнхэ гал носоожо үгөө һэн. Таанад, Кубын эрхэ сүлөөгэй түлөө эрэлхэг зоригтой тэмсэлшэд, ажалша арадай ажабайдалай сүлөөтэй, бүри һайн, гэгээн гэрэлтэй болохын тулада Агууехэ Октябриин революциин нангин галые бүмбэрсэг дэлхэйн баруун талын хубида бадаруулһан байнат.

Шэнэ ажабайдалай түлөө кубынхидай ямар ехэ зоригтойгоор, революционно дэбжэлтэтэйгээр тэмсэжэ байһыень, өөрынгөө замда тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые тэдэнэй дабажа байһыень совет хүнүүд харана. Бидэндэ Куба хадаа манай Совет ороной залуугайнь дайшалхы дуун, тэрэнэй түрүүшын илалтануудай дуун боложо үгэнэ! «Революцинууд —дарлагдаһан ба мүлжэгдэһэн хүнүүдэй һайндэр болоно» гэжэ Ленинэй хэлэһэн гайхамшагта үгэнүүд ээлэнгүй һанаанда ороно. Дэлхэйн бүхы арадуудта иимэ һайндэр болохол байха гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Хуушанай дэлхэйе хубилгажа, үлэгдэлнүүдыень үгы болгохоһоо гадна, шэнэ дэлхэйе байгуулха, хүнүүдэй шэнэ ёһоной харилсаануудые тогтоохо гээшэ социализмын дүүргэхэ агууехэ түүхэтэ үүргэ болоно.

Капиталистнуудые, помещигүүдые унагаагаад, засагаа гартаа абаха гээшэ олониитэ ажалшадай, тэдэнэй революционно партинуудай имагтал түрүүшын, тиигээд эгээн лэ «хүшэр бэшэ зорилгонь болоно гээд Владимир Ильич Ленинэй хэлэһэн үгэнүүдэй тон зүб байһыень түүхэтэ дүй дүршэл харуулаа. Шэнэ байгуулалтые бэхижүүлхэ, өөрыгөө хамгаалха шадабариие́нь найдамтайгаар эмхидхэхэ, жэжэ буржуазна һанал бодолые, хуушанай заншалые зайсуулха гээшэ һураггүй бэрхэтэй, тиихэдэ эгээн лэ гол шухала юумэн гэхэдэ, ажахын болон соёл культурын байгуулалтые үргэнөөр эрхилхэ хэрэгтэй. Социализм гээшэ сүлөөтэ хүнүүдэй сүлөөтэ ажал болоно. Энэ хадаа хүнэй бодото зол жаргалай аша туһада зорюулагдаһан зохёон байгуулалта гээшэ.

Харин шэнэ дэлхэйе байгуулагшадай зам, илангаяа түрүүлжэ ябагшадайнь зам жэгдэхэн байдаггүй. Энэ замынь бэрхэшээлтэй, хүшэр хүндэ байдаг. Юуб гэхэдэ, шэнэ общество байгуулгада һаад ушаруулхын, арадые дахяад мүлжэхэ, дарлахын тулада бүхы хархис хүсэнүүд зорюулагдадаг байна. Социализмын замда ороһон арадууд бага бэшэ бэрхэшээлнүүдые дабажа гараха зэргэтэй болодог. Бүхы обществые революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгаха иимэ угаа ехэ хэрэгтэ бэрхэшээлнүүд заатагүй тохёолдодог байна бшуу. Зүгөөр энэ хадаа ургалтын бэрхэшээл, хараалһан уг зорилго тээшээ дабшалгатай холбоотой бэрхэшээлнүүд гээшэ. Иимэ бэрхэшээлнүүд бидэниие айлгадаггүй, хамсыгаа шаман орожо, тэдэниие дабан гараха хэрэгтэй.

Кубада бэрхэшээлнүүдэй тохёолдодог тухай, Куба урдань мүнөөнэйхиһөө баянаар ажаһуудаг байгаа гэһэн хэбэртэйгээр империализмын номнолшод шаг шууяа олоор гаргадаг. Зүгөөр урда тээнь Кубада хэн баянаар ажаһуудаг байгааб? Мүлжэгшэд, хариин монополинуудай табималнууд. Тэдэндэ һаймһарагшад баянаар ажаһуудаг байгаа. Эдэ хүнүүдые Кубада гусанос, тайлбарилан хэлэбэл, хорхой гэжэ шоо үзэн нэрлэдэг байһаниинь гайхалтай бэшэ байна.

Куба капитализмһаа уг залгамжалан юу абааб? Жэгдэ бэшээр хүгжэһэн, нэгэл ургамал таридаг экономикотой үлэжэ, имагтал саахар шанажа гаргадаг байгаа гэхэдэ болоно. Америкын монополинууд Кубын экономикын хүгжэлтые зорюута һаатуулдаг байһан юм. Куба Хойто Америкын дэлгүүрһээ хүсэд дулдыданги байһан дээрэһээ, өөһэдтөө байгаалиин баялигтайшье байгаа һаа, бүхы шахуу юумые — томо зүйлнүүдһээ эхилээд, жэжэ юумэнүүд хүрэтэр, автомобильнууд болон станогуудһаа эхилээд, зуруул болон зүү гадаадын оронуудһаа худалдажа абаха баатай болодог һэн. Харин монополинууд Кубада угаа ехэ ашаг олзо олодог байгаа бшуу.

Кубын хүдэлмэришэн болон таряашан капиталистнууд болон помещигүүдэй, хүнэй хүзүүн дээрэ һуудаг бүлэг олон хубалзануудай аша туһада нюргаа нугалдаг байгаа бшуу. Наранай гарахаһаа эхилээд орохо саг хүрэтэрнь, тэрэнэй шанга туяа доро кубинец саахарай тростник хадууралар сабшадаг байгаа бшуу. Тиихэдэ ажалайнь үрэ баяшуулай мэдэлдэ ородог байһан юм. Энэ тростнигһоо шанагдаһан саахар таряашадые бүри муу байдалда хүргэдэг байгаа бшуу. Тиихэдэ иимэ хүшэр хүндэ хүдэлмэришье зарим хүнүүдтэ хүртэдэггүй байһан юм. Орон дотор хүдэлмэригүйшүүл ходоодоо олон байдаг һэн. Тиимэһээ саахарай заводуудай эзэд, помещигүүд тэдэнэй дундаһаа хямда сэнтэй хүдэлмэриин хүсэ элсүүлдэг байгаа.

Кубадахи капиталис ёһоной диваажанай орон иимэ байгаа. Тэрэниие алдаһандаа буржуазин номнолшод гашуудана. Сэхэ хэлэхэ болоо һаа, хайра гамгүй мүлжэгшэд энэ аралые тиихэ үедэ ёһотойл тама болгоһон байгаа!

Харин Кубын арад шэнэ ажабайдал байгуулжа байхадаа олон бэрхэшээлнүүдые дабажа гараха ушартай болоно. Зүгөөр кубынхид мүнөө өөрынгөө ороной бүрин эрхэтэ эзэдынь болонхой. Тэдэнэр өөһэдынгөө, Эхэ оронойнгоо, өөрынгөө арадай аша туһын тулада хүдэлнэ. Социалис революциин Нэгэдэмэл партиин хүтэлбэреэр орон дотор угаа ехэ революционно хубилалтанууд болоно. Помещигүүд болон хариин монополинуудай эзэрхэлгэ хэтэдээ усадхагдаһан байна. Таряашад газартай болоо. Банкнууд, транспорт, промышленна предприятинууд, саахарай плантацинууд арадай мэдэлэй болонхой. Гэр байра, больницанууд, һургуулинууд болон соёл культурын бусад эмхи зургаанууд олоор баригдана. Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхагдаа. Хүдэлмэришэд болон таряашадай үхибүүд һургуулинуудта һураха аргатай болоо. Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта угаа ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Богонихон үе соо иимэ революционно хубилалтануудай болоһон тухай Латиин Америкын ондоо ямар орон хөөрэжэ шадаха байна гээшэб? Тиихэдэ эдэ хубилалтанууд хадаа социализмын имагтал эхиниинь, имагтал түрүүшынь үрэ дүн болоно бшуу. Дэбжэлтын, национальна хүгжэлтын талаар Кубын арадай үмэнэ үргэн хараа зам нээгдэнхэй!

Нүхэдүүд! Советскэ Союз Куба хоёр бэе бэеһээ хэдэн олон мянган километр холо оршодог. Тиигэбэшье хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүйн түлөө агууехэ тэмсэлдэ манай оронуудай арадууд зэргэлжэ ябана. Маанад социализм болон коммунизм байгуулха нэгэн адли уг зорилготойбди, дарлалтые, социальна талаар тэгшэ бэшэ эрхэтэй байлгые нэгэн адляар үзэн яданабди, шэнэ ажабайдал зохёон байгуулха нэгэн адли зорилготойбди.

Куба бүмбэрсэг дэлхэйн баруун талын хубида оршодог аад, Холбоото Штадуудай ударидалга доро байгуулагдаһан Латиин Америкын гүрэнүүдэй элдэб бүлэглэлнүүдтэ бэшэ, харин социалис оронуудта дүтэ байдагтань империализмын политигууд болон номнолшод дурагүйлхэдэг байна. Латиин Америкэдэхи революционно хүдэлөөн «Москвагай гараар» нюуса далдаар шэглүүлэгдэдэг гэжэ тэдэнэр хэлэдэг байха юм. Господинууд, тиимэ бэшэл, эндэ «Москвагай гар», «Кремлиин ябуулга» байхагүйл.

Латиин Америкэдэ революционно номнол гол түлэб хэн тараанаб гэхэдэ, эдэ оронуудай баялигые тоножо, тэдэниие гээгдэлдэ оруулжа, үгырүүлжэ байһан Америкын Холбоото Штадуудай монополинууд болоно гэжэ хэлэхэдэ гайхахааршье байгаа һаань, би тиимэ ехэ тусхай нюусые элирүүлһэн болохогүй байнаб. Имагтал Хойто Америкын монополинууд нютагай томо буржуази болон помещигүүдтэй хамта арадай уур сухал хүргэнэ, хүшэр хүндэ эрхэ байдал тохёолдуулна. Ажалшад энэ эрхэ байдалһаа имагтал революци хэжэ мултарха аргатай байна бшуу. Ажал болон капиталай хоорондохи зүрилдөөнэй хурсадалгын шалтагаанууд тухай хэлэхэ болоо гээшэ һаа, энэ зүрилдөөе Америкын монополинуудай дээрэмдэлгын политика, Уолл-Стридэй политика шангадхана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Революци ондоо тээһээ хүсөөр бэелүүлэгдэдэггүй, Бурбонуудые шэрэжэ асардаг шэнгеэр, хилын саанаһаа тэргээр шэрэжэ асарагдадаггүй, тэрэ байтагай тэргээр далайе гаталхын аргагүй гэжэ Кубын дүй дүршэл харуулжа үгэнэ!

Шухала эрхэ байдалай бии болоод байхада революциие олониитэ арад зон хэдэг байна. Кубын революциин эгээн лэ харата муухай дайсадшье зонхилогшо Батистын засаг түрын үмхирэн доройтоһые, Кубада революциин хүсэд болохоор болоод байһые арсажа шадахагүй байгаа. Революци хадаа арадай өөрэйнь хэрэг, хамтынь ябуулга, тэрэнэй найдабари, тэрэнэй зол хуби болоһон байна. Латиин Америкын арадуудһаа гадна, мүн бүхы дэлхэйн арадууд Кубын революциие үргэнөөр дэмжэдэг байха юм.

Хатуу засагта, мүлжэгшэд болон хариин дарлагшадта эсэргүү революци хэхэ гээшэ арад бүхэнэй нангин эрхэ, тэрэнэй дотоодын хэрэг болоно. Урдань Америкын Холбоото Штадуудай арад зоримгойгоор революци хэжэ, Англиин колонизаторнуудай дарлалтые унагааһан, Англиин хаанай табималнуудые намнаһан, республиканска ёһоной захиргаа байгуулһан байгаа бшуу. Америкын демократида эхи табигшад тиихэдэ бэеэ даанхай байдалай деклараци соо иигэжэ бэшээ һэн: «захиргаанай ямар нэгэн түхэл янзын тааруугүй болоо һаань…, арад тэрэниие хубилгаха гү, али усадхаха, шэнэ захиргаа байгуулха эрхэтэй, тиихэдээ энэ захиргаанда үндэһэ һууринь боложо үгэхөөр гол ёһонуудые тодорхойлхо, өөрэйнь ажана байдалда, зол жаргалда тааралжатай байхаар тиимэ түхэл янзатай засаг түрэ эмхидхэхэ ёһотой».

Муу бэшэ үгэнүүд! Эдэ үгэнүүд хоёр зуун жэлэй үнгэрөөдшье байхада шухала удхатай зандаа үлөө. Зүгөөр, США-гай зонхилогшод хадаа бусад арадуудай иимэ эрхэтэй байһыень юундэ мэдэрдэггүй гээшэб? США-е байгуулагшад иимэ эрхэтэй байха гээшэ Америкын арадта яһала таатай зохид гэжэ тоолодог байгаа ха юм.

Бусад арадуудай өөһэдынгөө шэлэжэ абаһан байгуулалтатай байха эрхыень Америкын Холбоото Штадуудай империалистнууд мэдэрэнгүй байха ямар эрхэтэй гээшэб? Энэ хадаа уласхоорондын жандармын дүүргэхэ үүргые Америкын Холбоото Штадуудай монополистнууд үнэндөө бэе дээрээ даажа абаа гэжэ эли тодоор гэршэлэн харуулна.

Господинууд, уласхоорондын жандармануд, иимэ үүргэ таанадай бэедээ даажа абаад, тэрээнһээ хахасаха дурагүй байгаашье һаатнай саг хубилжал байна. Мүнөө империализм түгэлдэр хүсэтэй байхаяа болёо. Тиихэдэ империализмын хүсэл эрмэлзэлгэнь хуушаараа үлэнхэй. Зүгөөр тэдэнэр ехэ хүсэтэй империалис орон бологшо Америкын Холбоото Штадуудшье урдынхидал адляар уласхоорондын жандармын үүргэ дүүргэжэ биранагүй. Агууехэ Октябриин революциһаа уламжалан бии болоһон хүсэнүүд дэлхэй дээрэ байна гээшэ. Энээндэ хамагай түрүүндэ Советскэ Союз, социалис хани нэгэдэлэй оронууд хамаадана. Тэдэнэр империалис эзэрхэг түримхэйшүүлэй амые татаха, уласхоорондын жандармын амые татаха шадалтай. Урдань бии байһан феодальна байгуулалта шэнги буржуазна байгуулалта мүнхэ бэшэ юм. Капитализмые бүхы арадуудай хэтэдэнь һалгаан үгы хэхэ саг тулажа ерэхэл.

Хүн түрэлтэнэй сүлөөрхэ агууехэ революционно ябуулгануудые зогсоохо гү, али удааруулха гэжэ Америкын Холбоото Штадууд түрүүтэй империалис хархис хүсэнүүд хэршье оролдоо һаа, иимэ юумэ хэхэ шадалгүй байна бшуу. Өөрынгөө эрхэ сүлөөгэй, [illegible]

…эли боложо үгөө. Холбоото Штадуудай үһэрюу этэгээдүүд дэлхэйн термоядерна дайнай аюулай эрмэг дээрэ хүн түрэлтэниие табихаар хэмжээнүүдые тиихэдэ абаа һэн.

Карибска далай шадар болоһон бэрхэтэй хэсүү ушар дайнай хойто тээхи бүхы үе соо социализм болон империализмын хүсэнүүдэй, эб найрамдалай болон дайнай хүсэнүүдэй хоорондо болоһон эгээн лэ шанга зүрилдөөнэй нэгэн байгаа бшуу. Америкын эзэрхэг түримхэй этэгээдүүд Кубада зэбсэгтэ дОБТОЛГО бэлэдхэхэдээ, Советскэ Союз, бусад социалис оронууд Кубын Республикада үрэ ехэтэй туһаламжа үзүүлжэ шадахагүй гэжэ һанаһан байгаа бшуу.

Социалис оронуудһаа Кубын холо байдаг дээрэһээнь тус районда сэрэгэй талаар өөрынгөө бүлюу байһан ябадал хэрэглэн, Кубын арадта добтолон орожо, революционно түйлалтануудыень усадхажа шадахабди гэжэ империалистнууд һанаһан байгаа бшуу. Латиин Америкэдэ, дэлхэйн бусад оронуудта сүлөөрэлгын тэмсэлые дараха талаар Америкын империалистнууд бага бэшэ дүй дүршэлтэй болоһон байха юм.

Кубын революциие дараха гэһэн империалистнуудэй һанаашалганууд нүхэр Фидель Кастро түрүүтэй Кубын Республикын правительствын эрид шууд хараа бодол баримталһанай, Кубын арадай дайшалхы нягта жагсаалтай байһанай, Советскэ Союзай зүгһөө сэрэгэй туһаламжын үзүүлэгдэһэнэй, тэрэшэлэн Сүлөөтэ баатарлиг аралые хамгаалан нэгэдэмэл ябуулга хэһэн социалис оронуудай, эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай түгэлдэр ехэ политическэ һанал сэдьхэлэй дэмжэлгэ үзүүлһэнэй ашаар таһалдуулагдаһан байна. Ядерна зэбсэгтэй болоһон хоёр гүрэнэй—Советскэ Союзай болон США-гай — хоорондо сэрэгэй тулалдаанай болохо бодото аюулай тохёолдоһон дээрэһээ Куба шадар тохёолдоһон бэрхэтэй хёмороон энэ нютагһаа бүхы дэлхэй дээрэ дэлгэржэ болохо байгаа бшуу. Иимэ эрхэ байдалда үгэсэ бодолтойгоор ойлголсожо, тохёолдоһон байдалһаа гараха арга бэдэрхэ хэрэгтэй бо… [illegible]

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

…ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

…Фидель Кастро Руста Советскэ …й Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай

…социализмын агууехэ хэрэгтэ ёһото … Кубын баатар арадай эрхэ сүлөө …айдалай түлөө илалта түгэс тэмсэлые … Фидель Кастро Русай элитэ ехэ … мэдэржэ, мүн советско-кубинска …ани барисаа бэхижүүлхэ, хүгжөөхэ … үүргэ дүүргэһэниие тэмдэглэжэ, Социалис революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын революционно правительствын премьер-министр **Фидель Кастро Руста Советскэ Союзай Геройн** нэрэ зэргэ олгохо, **Ленинэй** орден **«Алтан одон»** медальтайгаар барюулха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

… 23.

…-КУБИНСКА ХАМТЫН МЭДҮҮЛГЭДЭ ГАР ТАБИЛГА

…иин Ехэ ордон …жа хамтын мэ… болобо. …Социалис револю…иин националь…нэгэдэхи секретарь, … революционно …премьер-министр … КПСС-эй Цент… нэгэдэхи секре…стрнүүдэй Сове…С. Хрущев гараа…

Советско-кубинска хамтын мэдүүлгэдэ гар табилгада нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. Н. Косыгин, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, Ю. В. Андропов, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин, Совет гүрэнэй бусад ажал ябуулагшад байлсаа.

Гар табилганда Кубын зүгһөө нүхэд Серхио Дель Валье Хименес, Гильермо Гарсиа Фриас, Рауль Курбело Моралес, Рехино Боти Леон, Рауль Леон Торрас, Рене Вальехо Ортис, тэрэшэлэн Советскэ Союзда байдаг Кубын республикын элшэн сайд Карлос Оливарес Санчес байлсаа.

Советско-кубинска хамтын мэдүүлгэдэ гар табилгын үедэ Совет ороной, хариин хэблэл, радио, телевидени болон кинохроникын олон тоото түлөөлэгшэд байгаа.

(ТАСС).

Фидель Кастро КПСС-эй, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй дунда. В. И. Ленинэй мавзолейн трибуна дээрэ.

ТАСС-ай фотохроника.

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгын түгэсх[...]

һалгааха ябадалда хүргэхөөр бэлэн байгшадай амыень татажа шадаа. Энэ хадаа амгалан ёһоной, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха политикын илалта болоно. Энээнэй ашаар Кубын арадай революционно туйлалтанууд хамгаалагдаа, социализмын оронуудай нэрэ хүндэ бүри дээшэлүүлэгдээ, бүхы оронуудай арадуудта үзэгдөөгүй ехэ гасалан зоболон, хохидол, һандарал уһаруулха байһан дэлхэйн термоядерна дайнай аюул зайсуулагдаа.

Кубые хүреэлхые, тэрээндэ сэрэгээршье добтолон орохые уряалһан «галзуушуулай» оог хашхаралдаан Америкын Холбоото Штадуудта дахяад дуулдадаг боложо байна. Куба тушаа бүри эрид шанга политика бэелүүлдэг болохо шухала байһан тухай зарим нэгэн сенаторнууд, Пентагоной ажал ябуулагшад дуугардаг болонхой. Эдэ бүгэдые һэргылэнгүй гарахаар бэшэ байна. Үнгэрэгшэ жэлэй октябрьда Карибска далай шадар тохёолдоошо шэнги тиимэ бэрхэтэй хэсүү оршон байдал дахяад тохёолдуулхые эдэ ажал ябуулагшад һанаашалжа байна бэшэ гү?

Хэрбээ США-гай правительствын оршон байдалда бодолтойгоор, ойлгомжотойгоор хандаагүй һаань, аюултай замда өөрыгөө татан оруулаад байгаа һаань, нёдондо жэлэй октябриинхида орходоо бүри ехэ һүртэй оршон байдал дэлхэй дээрэ тохёолдожо болохо гэжэ тон сэхээр мэдүүлхэ ёһотой болоноб. Хэрбээ иимэ оршон байдалые империализмын ээрхэг түримхэй хүсэнүүдэй тохёолдуулаа һаань, иимэ бэрхэтэй байдалһаа 1962 ондо гараһан шэнгеэр мултарха гээшэ бүришье бэрхэтэй байжа магадгүй.

Америкын Холбоото Штадуудай бэедээ даажа абаһан уялгануудаа сахяагүй һаань, энээниие харата муухай ябуулга гэхэһээ өндөөгөөр сэгнэхэ аргагүй байна. Иимэ юумэ хээ һаань, бэе бэедээ этигэлсэхэ аргагүй болохо, тиимэһээ үгээ ойлголсохо бэрхэтэй болохо байна. Хэрбээ Америкын Холбоото Штадуудай правительствын үгээ ойлголсоһоноо батаар хүтэлбэри болгонгүйгөөр оршон байдалые хурсадуулаа һаань, нёдондо Карибска далай шадар тохёолдоһондо орходоо бүри ехэ аюултай оршон байдал дэлхэй дээрэ тохёолдожо болохо гэжэ дээрэ хэлэгдэһэнһээ элеэр харагдана.

Иимэ ушарай тохёолдоо гээшэ һаань, бидэнэр өөһэдынгөө интернационально уялгые, аха дүү Кубын арадай үмэнэ абаһан уялгануудаа дүүргэлтэ болгожо, тэрээндэ туһаламжа үзүүлхэ ёһотой болохо байнабди. Госнодинууд, галаар бү наадагты, арадуудай хуби заяагаар бү наадагты! гэжэ бидэнэр эрид шангаар хэлэхэ ёһотой болонобди.

Кубын Республикын революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастрын дурадхаһан табан мэдээжэ пунктнуудые бэелүүлгэдэ үндэһэлэн Карибска далай шадарай байдалые гуримшуулжа болохо гэжэ бидэнэр тоолонобди. Кубын арадай зүб зүйтэй эрилтэнүүдые Советскэ Союз, бүхы социалис оронууд, бүхы хүн түрэлтэн дэмжэжэ байна.

Нүхэдүүд! Бүхы дэлхэй дээрэ коммунизмын илан мандаха замаар хүн түрэлтэн шууд дабшажа ябана гэжэ һүүлэй үедэ уласхоорондын оршондо болоһон шухалын шухала ушарнууд үнэмшэстэйгөөр харуулна.

Манай үе сагай агууехэ хүсэнүүд хараһаар байтарнай урган бэхижэнэ: дэлхэйн социалис системын хүшэ шадал ургана, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн шэнэ, шэнэ амжалтануудые туйлана, капиталис оронуудай хүдэлмэришэн ангиин революционно тэмсэл бүри үргэнөөр дэлгэрнэ, эб найрамдалай, демократиин түлөө, арадуудай шухала эрхын түлөө бүхы түрүү хүсэнүүдэй хүдэлөөн шангадана.

Манай Совет орон—Ленинэй Эхэ орон, Агуехэ Октябриин Эхэ орон улам бүри хүсэн түгэлдэр болоно, бүхы оронуудай ажалшадай интернациональна хэрэгтэ өөрынгөө туһа нэмэри оруулалсана.

Манай үе сагай түрүү хүсэнэй, сүлөөрэлгын бүхы хүдэлөөнэй урган дэлгэржэ байһандань бидэнэр, коммунистнууд, баярланабди. Франциин империализмда эсэргүүгээр бодоһон Алжир арадай гайхамшагта илалтые, байдал һуудалаа һайжаруулхын түлөө тэмсэжэ, илалта туйлаһан Франциин горнягуудые сэдьхэл зүрхэнэйнгөө гүн гүнзэгыһөө амаршалжа байнабди. Хархис хүсэнүүдтэй эрид хурса тэмсэл хэжэ, парламентскэ һунгалтануудта Италиин коммунистнуудай илалта туйлажа шадаһанда баярланабди. Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын ажалшадай Асуанска плотина барилгадаа туйлаһан амжалтаарнь баясан байнабди. Португалиин ээрхэгшэдтэ эсэргүүсэн Анголын арадай хэдэг тэмсэлые, монополинуудай ээрхэг засагта, фашизмда эсэргүүгээр ами бэеэ хайрлангүй тэмсэдэг Португалиин ба Испаниин революционернүүдэй баатаршалтые амаршалнабди.

Революциин түлөө тэмсэлшэдэй хаанашье — Европодо гү, али Африкада, Азида гү, али Латиин Америкэдэ — хамаагүй хаанашье туйлаһан амжалта һүүлэй һүүлдэ бүхы хүн түрэлтэниие сүлөөрүүлхэ гэһэн агууехэ хэрэгтэ зорюулагдажа байна.

Дэлхэй түбиин бүхы хүнүүдые социализмын тала баригшад болгохо гэжэ оролдодог байһанаа марксистнууд-ленинецүүд хэнһээшье нюудаггүй юм. Дэлхэй дээрэ манай бэелүүлхэ шухалын шухала зорилго энэ гэжэ бидэнэр харанабди. Зүгөөр энэ зэрилгые ямар аргаар бэелүүлхэбибди? Сэрэг дай үүсхэжэ энээниие бэелүүлхээ һананагүйбди, өөһэдынгөө гурим ёһые бусад арадта баадханагүйбди. Зохёон байгуулхы ажалаар, сүлөөрһэн арадуудай агууехэ зохёохы хүсөөр, ажалшадай хубисхалша хүсэ эрмэлзэлгээр социализмын аша хайрые улам үргэнэбди, дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй тэнсүүриие хэлбэришэгүйгөөр хубилганабди.

Засаг түрэ гартаа абаһанай һүүлээр лэ Коммунис партиин, арад зоной үмэнэ экономическа байгуулалтын асуудалнууд түрүүшын ээлжээндэ табигдана, социализм байгуулгадаа туйлаһан ажахынгаа амжалтануудаар дэлхэйн хүгжэлтэдэ шиидхэхы нүлөө үзүүлнэ гээшэбди гэжэ В. И. Ленинэй заабариһаа үндэһэлнэбди. Социалис оронуудай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй улам бүри түргэнөөр хүгжэхэ тума, эдэ оронуудай экономикын улам шангадаха бүри капиталай дарлалтада байһан ажалшадай тэмсэл улам улам түшэг тулгууритай болохо, бүри амжалтатайгаар хүгжэхэ болонол.

Ниитын шэнэ байгуулалтын илаха тухай асуудал пролетариадай, ажалша олониитын, орон бүхэнэй арадуудай ангиин тэмсэлээр шиидхэгдэхэ гэжэ марксистнууд-ленинецүүд тоолодог байна.

Зүгөөр энэ ушар хадаа шэнэ байгуулалта тогтоохын түлөө ябуулдаг капиталис оронуудай ажалшадай ангиин тэмсэлэй хажуу тээ социалис оронууд байна гэһэн удхатай бэшэ ааб даа. Тиигэжэ ойлголтогүй. Социалис оронуудай арадууд сүлөөрэлгын бүхы хүдэлөөнэй хүгжэхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ, улам ургажа байгаа нүлөө үзүүлдэг байха. Экономическа мүрысөөндэ илалта туйлахын түлөө тэмсэн, социалис системэ шэнэ байгуулалтын булюу һайн байһые бүхы дэлхэйн үмэнэ элишэлэн харуулна. Үдэр бүри ажабайдалһаа гаража байдаг тоо, баримтануудһ дээрэһээ коммунизмын зохёон байгуулхы агууехэ арга боломжонуудта хэдэн зуу миллион хүнүүд этигэн найдана, тиигэжэ эрид шууд тэрэнэй тала руу ороно ха юм.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ эбэй ёһоор зэргэ оршон һууха, капитализмтай экономическа мүрысөөнэй үедэ дэлхэй дээрэхи ангиин хүсэнэй тэнсүүри үндэһөөрөө хубилаа юм. Мүнөө болоходо империализм бэшэ, харин социализм, мүнөө үе сагай хубисхалша хүсэнүүд, бэеэ даанхай байдалай, национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэжэ байгаа бүхы арадууд дэлхэйн хүгжэлтын гол шэглэл тодорхойлдог болонхой.

Дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй шэнэ тэнсүүриин тэмсэжэ тогтоһоной ашаар дэлхэйн термоядерна дайе зайсуулха асуудал түүхэдэ түрүүшынхеэ бодото дээрэнь табиха арга олдобо ха юм. Энэ хадаа ажалша хүнүүдэй, бүхы хүн түрэлтэнэй зол жаргал гээшэ. Хүн зониие олоорнь үгы хэхэ үхэлтэ муухай зэбсэгые империализмын ехээр бэлэдхээд байһан түүхын харюусалгатай үедэ галзуу булимтарагшадай ама татажа, сэрэг дайнай зам хаажа шадаха хүсэнэй дэлхэй дээрэ бии болоһониинь ажалша бүхы хүнүүдэй зол жаргал болоно.

Һүүлэй жэлнүүдэй түүхые жэшээ болгон харая. Термоядерна зэбсэгэй бии болоһонһоо хойшо ээрхэгшэдһээ сүлөөрһэн орон бүхэндэ империалистнууд оло дахин шунахайрһан байха. Тэрэ орондо колониализмын ногто һөөргэнь зүүхэ гэжэ һэдэһэн байха юм. Гэбэшье, сүлөөрһэн арадуудай эсэргүүсэлтэ, социалис оронуудай туһаламжа ээрхэг түримхэй хүсэнүүдые хяа һамна сохидог байгаа.

Эб найрамдалай ба социализмын түлөө тэмсэл үргэдхэхэ арга боломжонууд ехэ, эдэнь үдэр бүри нэмэжэ байна. Дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй тэнсүүритэ байдал тогтобо гэжэ мэдүүлдэг боложо, баруунай дэлхэйн олон хүтэлбэрилэгшэд манай хүсэ шадалые мэдэрдэг болонхой. Эдэ мэдүүлгэнүүдтэй арсалданагүйбди, зүгөөр, юумые үнэн сэхэ руунь хэлэхэ болоо һаа, эдэ хүсэнүүдэй тэнсүүри социализмын аша туһада хубилжа байна.

Ондо ондоо социальна байгуулалтатай оронууд хоорондын харилсаануудай эгээл бодомжотой зүб ёһо гурим хадаа амгалан ёһоор зэргэ оршохо ябадал болоно гэжэ марксистнууд-ленинецүүд тоолодог байна. Ленинэй бидэндэ захиһан энэ хараа шугамые гадаадын политикын генеральна хараа шугам гэжэ тоолодог байгаабди, тоолоношьебди. Империализмын нэгэдэмэл хүсэнһөө аяар бага хүсэтэйшье байхадаа энэ хараа шугам бэелүүлдэг байгаабди, мүнөө эдэ хүсэнүүдэй тэнсүүриин манай тала тээшэ болон үндэһөөрөө хубилаадшье байхада энэ хараа шугам бэелүүлнэбди. Эбэй ёһоор зэргэ оршон һууха ёһо гуримай илан мандахын түлөө бидэнэр саашадаашье хэлбэришэгүйгөөр тэмсэхэбди.

Эбэй ёһоор зэргэ оршон һууха гээшэ капиталис оронуудай ажалшадай ангиин тэмсэлэй улам үргэдхэхэ, национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хэлбэришэгүйгөөр хүгжэхэ тааламжатай зохид эрхэ нүхэсэл байгуулдаг гэжэ манай парти ходо тоолодог байгаа. Эбэй ёһоор зэргэ оршон һууха үедэ империалис булимтархы хүсэрхэлгые эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудтай хамта социалис оронуудай татажа шададаг болоод байхада, бүхы дэлхэй дээрэ сүлөөрэлгын хүдэлөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрээ гэжэ хоёрдохи дэлхэйн дайнай һүүлээр болоһон арадуудай революционно тэмсэлэй дүй дүршэл эли тодоор харуулба. Олон ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдтэй эбэй ёһоор зэргэ оршон байха эрхэ байдалай үедэ лэ алдарта Кубын революци илаа бшуу. Арадай хэрэгэй түлөө тэмсэгшэд энэ революциие толгойлжо байна.

Эбэй ёһоор зэргэ оршон һуужа байһан үедэ капиталай оронуудтахи пролетариадай стачечна тэмсэл улам дэлгэрнэ, монополинуудай засаг түрэдэ, хархис хүсэндэ эсэргүүгээр тэмсэжэ, ажабайдалаа һайжаруулхын түлөө хэдэг тэмсэлэйнь нэгэдэл, эмхидэл улам бүхэжэнэ.

Марксистско-ленинскэ партинуудай ударидалга доро ябажа, хүдэлмэришэн анги империализмын хүсэндэ үргэн дэлисэтэй добтолго хэнэ, тэрэнэй илалта туйлахань лабтай!

Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ коммунистнуудай хүсэ нүлөөн улам ехэ болоно. США-гай, Баруун Германиин, Испаниин, Португалиин, Грециин болон бусад оронуудай коммунистнууд зэрлиг муухай мүрдэлгэдэ орожо байгаашье һаа, капиталис оронуудай ажалшадай дунда улам ехэ нүлөөтэй болоно, монополинууд болон хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү арадуудай хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ хэрэгтээ амжалта туйлана.

Совет коммунистнууд, бүхы совет хүнүүд тэмсэлэй шэн габьяа, баатаршалгые ойлгожо, мэдэжэ байдаг, тиимэ тула́даа капиталай оронуудта манай ахa дүүнэрэй хэжэ байһан тэмсэлэй сүхэршэгүй шэн габьяа хүндэлжэ байна. Коммунизмын агууехэ хэрэгтэ наһа бэеэ үгэһэн хүдэлмэришэн ангиин гайхамшагта хүбүүд нүхэд Салям Адиль, Хулиан Гримау гэгшэдэй гэрэлтэ дурасхаалай үмэнэ бидэнэр толгойгоо дохин хүндэлнэбди.

Нүхэдүүд! Дэлхэйн буржуази хүн түрэлтэнэй үмэнэ оло дахин хүндэ муухай гэмтэ ябадал гаргаһан байха, тиигэбэшье эдээнэй эгээл муухайнь юуб гэхэдэ, Африкын, Азиин болон Латиин Америкын арадуудые дарлалга болоно. Дээрмэшэд мэтэ эдэнэр бүхэли түби дэлхэйе тонохо, дээрмэдэхэ эрхэ өөһэдтөө олгонхой, хэдэн зуу миллион хүнүүдые харата муухайгаар дарлажа байна. Түби дэлхэйн арад зоной олонхи хуби болохо империализмын дарлажа байһан арадуудай хэды шэнээн шуһа нёлбоһо адхаруулааб, хэды шэнээн уйдхар гашуудал тохёолдуулааб гэжэ хэн хэмжэжэ үзэбэ даа.

Түүхэдэхи жэгтэй муу муухай юумэнэй хосорхо саг ерэхэ ёһотой һэн. Колониальна дарлалтын гурим ёһо бүхы дээрээ хосоржо байһан шатадаа оронхой. Мүнөө үедэ Азиин газар дайдын 90 процент, Африкын газар дайдын 80 процент шахуунь бэеэ даанхай гүрэнүүдэй мэдэлдэ оронхой. Энээнэй урда тээ колони байһан газар дээрэ мүнөө бэеэ даанхай 50 гаран гүрэн бии болоо. Азя болон Африкада империалистнуудай бодхоһон колониальна агууехэ түрмэ үй бута сохигдонхой. Латиин Америкэдэшье империалистнуудай хүл улагүй боложо байна.

Колониальна гурим ёһо заатагүй һандаржа унаха, дэлхэйн хуби заяае шиидхэхэ хэрэгтэ бүхы арадуудай хабаадаха саг ерэхэ гэжэ агууехэ Ленинэй уридшалан мэдэжэ хэлэһэн үгэнүүд мүнөө бэелүүлэгдэжэ байна.

Октябрь һарада илажа, Советскэ Союзай ажалшад арадуудай үнэхөөрөө сүлөөтэ байдалай үндэһэ һуури табяа һэн. Октябриин Агууехэ социалис революциин илалта, социализм байгуулгадаа туйлаһан Совет ороной амжалтанууд колониальна ёһо гуримые, бүхы дэлхэй дээрэ капиталай дарлалтые һандаргажа эхилһэн бшуу. Хитадай Арадай Республика, Европо болон Азиин социалис оронууд Октябриин замаар дабшана. Эгээл ингэжэ колониальна ёһо гуримые бүрин хүсэдөөр һалгаха үшөө зохид эрхэ нүхэсэл байгуулагдаһан юм.

Колониальна дарлалтаһаа сүлөөрһэн Азиин, Африкын, Латиин Америкын арадуудта шэнэ байдалайнгаа түлөө тэмсэлдэ саашадаа бүри нягтаар нэгэдэхыень Советскэ Союзай ажалшадта хүсэжэ байна.

Колонинуудтаа ээрхэжэ байха үедөө колонизаторнууд тэндээ капиталис ёһо гурим хүсөөр тогтооһон байгаа. Колониальна ёһо гуримай һандаржа, тэндэһээ хүсэрхүү ээдэй намнагдаашье һаань, тэдэнэр колони байһан олон газартаа гурим ёһынгоо үлэгдэлые орхиһон байна. Эгээл иимэһээ зарим ушарта энээнэй урда тээ дарлагшадынь сагаан арһатай хүнүүд байһанаа, тэдэнэй ошоходонь, газар болон баялигые эзэлэгшэд хара зон болоод үлэһэн байна. Эдэнэр өөһэдынгөө угсагаатаниие хатуу шэрүүнээр дарлажа, хуушан гуримые үргэлжэлүүлдэг байна. Зүгөөр дарлагшадыншье, дарлуулагшадыншье хара арһатай хүнүүд болоо.

Ангиин тэмсэлэй асуудалнуудта үндэһэ яһанай илгаа, арһанай үнгэ зүһэ хэрэгтэй бэшэ, харин хүнэй ангиин үзэл бодол хэрэгтэй ха юм. Колониальна дарлалтаһаа сүлөөрһэн оронуудта тэмсэл улам үргэдэхэ байна, имагтал илалтын туйлагдаал һаа, хүниие хүнэй дарлаха ябадалай усадхагдаал һаа, залуу гүрэнүүд бодотоор хүгжэн һалбарха юм.

Политическа талаараа бэеэ даанхай байдалтай болохо гээшэ колони ба колони шахуу байһан арадуудые гадаадын монополинуудай дарлалтаһаа хүсэдөөр сүлөөлһэн ябадал бэшэ болоно. Экономическа бэеэ даанхай байдалтай болохо, экономикоёо түргэнөөр хүгжөөхэ, социальна хүгжэлтэ туйлаха, арадуудай ажана байдал һайжаруулха гэһэн зорилгонууд сүлөөрһэн оронуудай үмэнэ табигдана. Ээрхэг түримхэйшүүлэй, империалистнуудай хэдэн зуун жэл соо дарлажа, тохёолдуулһан гээгдэлыень усадхахын тулада эдэ оронууд айхабтар ехэ юумэ хэхэ ёһотой.

Экономическа бэеэ даанги байдалай түлөө, социальна хүгжэлтын түлөө тэмсэхэдээ сүлөөрһэн оронууд нэн түрүүн өөһэдынгөө хүсэндэ найдаха ёһотой. Гэбэшье колониализмын дарлалтада үни удаан саг соо байжа, дээрмэдүүлэн тонуулһан, үгырһэн эдэ оронууд ондоо тээһээ туһаламжагүйгөөр богонихон болзор соо экономическа гээгдэлһээ гаража шадахагүй, хүгжэнги промышленна оронууд ба колони байһан оронууд хоёрой хоорондохи ехэ илгаае усадхажа шадахагүй байна.

Национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ али болохо туһаламжа дэмжэлгэ үзүүлхэ гээшые Советскэ Союз болон социалис бусад оронууд интернациональна уялгамнай гэжэ харадаг байна.

Национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ туһаламжа үзүүлхэ гээшэ бодото дээрээ юун бэ? Нэгэдэхеэр, сүлөөрһэн оронуудай арадуудай дотоодын хэрэгтэ империализмын зүгһөө хамаархаха ябадалтай тэмсэхэ, али болохо туһаламжа үзүүлхэ, тэрэ тоодо хариин дарлалтада эсэргүү үнэн зүб тэмсэл хэжэ байһан арадуудта зэбсэгээршье туһаламжа үзүүлхэ. Хоёрдохеэр, шэнэ түхэл маягай колониализмда эсэргүү тэмсэл хэхэ, өөһэдынгөө оронуудай экономико хүгжөөхэ хэрэгтэнь залуу гүрэнүүдтэ туһалха, уласхоорондын харилсаанда али болохо туһаламжа эдээндэ үзүүлхэ.

Советскэ Союз Азиин, Африкын, Латиин Америкын арадуудтай бэелүүлдэг хани харилсаануудтаа эгээл эдэ гурим ёһонуудые баримталдаг байна. Социализмын оронууд үсэгэлдэр колони ба колони шахуу байһан оронуудта туһаламжа үзүүлдэг байна. Манай туһаламжа хадаа хара олзын тулада бэшэ, харин социализмын оронуудай хараа шугамай гол үндэһэн, шухала шэнжые баримталдаг гээшэ. Теэд энээнһээ ондоо байха аал? Манай үг зорилго хадаа бүхы арадуудтай адли тэгшэ эрхэ, ахa дүү ёһоной байдал хангаха, ямаршье дарлалта — ангииншье, национальнашье дарлалтые үгы хэхэ гэһэн удхатай бшуу. Индонезиин тропическа аралнуудта ажаһууна гү, али Африкын гү, али Урда Америкын үргэн дайдада ажаһууна гү — хамаагүй хаанашье ажаһуудаг хүнүүдэй эрилтэ хэрэглэмжые, оролдолгые бидэнэр ойлгожо байдагбди.

Эхэ оронoo нэгэдүүлхын түлөө, Америкын империализмын, тэрэнэй Дьем гэдэг албатанай дарлалтаһаа Урда Вьетнамые сүлөөлхын түлөө тэмсэжэ байгаа Вьетнамай арадай тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэжэ байһанаа Советскэ Союзай арадууд мэдүүлжэ байна. Советскэ Союзай арадууд Эхэ оронoo нэгэдүүлхын, Урда Корейе сүлөөлхын түлөө тэмсэжэ байгаа Корейн арадтай һаналаа нэгэдүүлнэ. Түрэл оронойнгоо бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ байгаа Лаосой арадай түрүү хүнүүдэй тэмсэлыень һайшаанабди.

Үзүүлһэн туһаламжынгаа орондо бидэнэр сэрэгэй баазанууд болон концессинүүдые үгэхыень эринэгүйбди, үри шэрнтэ хэлсээнүүдые хэндэншье баадханагүйбди. Юумэ үгэжэ һаймһараад, залуу гүрэнүүдые доромжолногүйбди, баһаһан, дарлаһан удхатай урһаламжануудые үгэнэгүйбди. Адли эрхэтэй байха, бэе бэеэ хүндэлхэ гээшэ манай ёһо гурим мүн. Эгээл иимэһээ социалис оронуудые Азиин, Африкын, Латиин Америкын арадуудай эгээл үнэн һайн нүхэднай гэжэ харадагынь гайхалтай аал.

Залуу национальна гүрэнүүдтэй харилсаа тогтооходоо манай багша Ленинэй захяануудые хүтэлбэри болгонобди. Илаһан пролетариат хадаа империализмын дарлажа байһан арадуудай национальна сүлөөрэлгэдэ бата бэхи хэрэм болохо юм гээд Октябриин революциин болохоһоо бүри урда тээ тэрэ зааһан юм. Мүнөө үе сагай революционно агууехэ хүсэнэй харилсаа холбоон ба нэгэдэл хадаа империализмда эсэргүү тэмсэлдэ амжалта асаржа шадаха гэжэ бидэнэр батаар этигэжэ байнабди. Мүнөө үе сагай хүсэн гэхэдэ: дэлхэйн социалис системын гүрэнүүд дэлхэйн хүгжэлтын шиидхэхы хүсэн боложо байна; хүдэлмэришэнэй уласхоорондын революционно хүдэлөөн; дарлагданги арадуудай национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөн, дэлхэй дээрэ эб найрамдал, демократи, хүгжэлтэ хангахын түлөө тэмсэдэг бүхы хүсэнүүд болоно. Эдэ бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлбэл, империализмда эсэргүү тэмсэл шэнэ шэнэ амжалта асарха байна.

Арадуудай үмэнэ ямар ехэ түүхэтэ зорилго бэе дээрээ даажа абаһанаа, эдэнэрэй үмэнэ түүхэ ямар ехэ зорилгонуудые табижа байнаб гэжэ коммунистнууд эли тодоор ойлгожо байдаг. Түүхэтэ зорилгоёо бэелүүлхын тулада гар гараа бүхөөр барилсаад, урагшаа дабшаха, пролетарска интернационализмын тут дээрэ үргэжэ ябаха ёһотойбди. Социалис оронуудай, сүлөөрһэн арадуудай хүдэлөөнэй, бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүнүүдэй эрмэлзэл оролдолгын улам ехэ хүсэтэй байхын тулада «Бүхы дэлхэйн пролетаринар, нэгэдэгты!» гэһэн хэтэ мүнхын уряа лозунг доро дэлхэйн бүхы оронуудай хүдэлмэришэн анги үшөө нягтаар нэгэдэн жагсаха ёһотой.

Революционно хүсэнүүдые бутаруулха, һалгаха гэһэн һэдэлгын ямаршье гараа һаань, энээнтэй эрид шууд тэмсэхэ хэрэгтэй.

Түби түбинүүдые анги ангяарнь бэшэ, харин арһанай үнгын гү, али бусад шэнжэ тэмдэгээр хубааха гээшэ хүдэлмэришэн ангиин, бүхы оронуудай ажалшадай хүсэ нэгэдүүлһэн ябадал бэшэ, харин тэрэниие олон ондоо болгожо, бутаруулһан ябадал болоно. Иигэжэ хубаарха гээшэ революционно хүсэнүүдые һуладхана, ажалшадые дараха хэрэгтэнь революциин дайсадта туһалха байна. Энэ гурим ёһо хадаа империалистнуудта туһална, юундэб гэхэдэ, тэдэнэй тээрмэ руу уһан юулэгдэнэ, «хубаагаад лэ ээрхэхээ мэдэ» гэһэн эдээнэй муухай хуули ёһоёо бэелүүлхэ хэрэгтэнь туһална бшуу.

Коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые, дэлхэйн социалис системын оронуудай нэгэдэлые яажа эбдэхэ ааб гэжэ империалистнууд унтахадаашье хүсэжэ байдагынь бидэндэ бүгэдэндэмнай эли ха юм. Сэрэгэй хүсөөр социалис оронуудые диилэжэ шадахаяа болижо байнабди гэжэ империалистнууд ойлгодог боложо байнхай. Хоёр системын эбэй ёһоной экономическа мүрысөөндэ илалта туйлагдахагүй гэжэ эдэнэр ойлгожо эхилбэ ёһотой. Эгээл иимэһээ социалис харилсаанда, дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ зүрилдөө гаргаха гэжэ оролдодогынь ойлгосотой.

Коммунистнуудта эсэргүү хорото муухай шашалдаан соо һүүлэй үедэ шэнэ абяанай бии болоно байһые ойлгохоор. Социалис оронуудай хүсэнүүдэй улам ургаха бүри тэдэнэй дотоодын зүрилдөөн бүри шангадаха байха гэжэ баруунай зарим стратегүүд бодомжолдог байна. Социалис оронуудай экономикын, хүсэ шадалай улам ургаха бүри тэдэнэй хоорондо дабагдашагүй зүрилдөөнүүд гаража ерэхэ юм ха гэжэ империалистнуудай найдажа байһыень харана бэзэт. Өөһэдынгөө хэмжүүрээр социализмын дэлхэйе тэдэнэр хэмжэхэ һанаатай гээшэ ааб даа.

Социалис оронуудые бутаруулха, тарааха гэжэ хүсэхэдөө империалистнууд хуушан дэлхэйһээ үлэһэн националис үлэгдэлнүүдые һэргээхэ гэжэ илангаяа ехээр оролдоно. Энээхэн морёороо, госноданар, холо харайлгахагүйт! гэжэ социализмын дайсадта сэхэ хэлэхэ ёһотойбди.

Социализмын дайсадай иимэ һэдэлгэнүүдтэнь коммунистнууд интернациональна хараа шугамаа урдаһаань зүрюулэн бэелүүлнэ. Социализмын оронуудтай хани харилсаагаа байгуулхадаа коммунистнууд адли тэгшэ эрхэ, национальна бэеэ даанхай байдалыень хүндэлхэ, орон бүхэнэй национальна хэрэглэмжэ болон онсо өөрсэ илгаае хараадаа абаха гэһэн ёһо гурим баримталдаг байна. Энээнтэй хамта пролетарска хүдэлөөнтэй һаналаа нэгэдэнги, үнэн сэхэ байхаһаа гадна, социалис оронуудай коммунис партинууд хараа шугамаа бэелүүлхэдээ гансахан өөһэдынгөө ороной аша туһые харадаг бэшэ, харин бүхы социалис системын аша туһые харалсадаг, хани барисаа, харилсан ажаллалгые улам хүгжөөхые оролдодог байна.

Пролетарска интернационализмын үндэр дээдэ гурим ёһые гүн гүнзэгыгөөр ойлгожо, саашадань бэелүүлхэ, национализмын ямар нэгэн үзэгдэлдэ эсэргүүгээр эрид шууд тэмсэхэ гэжэ В. И. Ленин бидэниие һургадаг бэлэй.

Национализм гээшэ ревизионистнуудай, догматигуудай үзэл бодолой үндэһэн болодог гэжэ ажабайдал харуулна. Эгээл иимэһээ коммунистнууд марксистско-ленинскэ сурталһаа хазагайрха ябадалтай тэмсэдэг, баруунайшье, зүүнэйшье үзэл баримталагшадтай тэмсэжэ, коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые улам бэхижүүлхын, дэлхэйн хүгжэлтэдэ тэрэнэй хүсэ нүлөөе улам ехэдхэхын түлөө тэмсэдэг байна.

Марксистско-ленинскэ сурталай үндэһэ баримталһан дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе али болохоор бэхижүүлхэ, саашадань нэгэдүүлхэ гээшэ манай хамтын зорилго мүн болоно.

Советскэ Союзай ба Хитадай Коммунис партинуудай хоорондын харилсаанууд тухай нилээд олон худал хуурмаг үгэ хүүрнүүд буржуазна хэблэлдэ тунхаглагдана. КПСС-эй болон Хитадай компартиин делегацинуудай уулзалга ойрын сагта болохоёо байһыень мэдэнэт. Энэ уулзалга манай хүсэнүүдэй нягтаран эмхидэлгэдэ туһалхынь тула, зарим хэдэн асуудалнуудые ойлголгын талаар тохёолдоһон һанал бодолой алгасалые зайсуулхын тула оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха байхабди. Энэ уулзалга манай партинуудай, бүхы уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй саашадаа нягтаран жагсалгада хүргэхэ байха гэжэ этигэнэбди. Коммунизмын агууехэ хэрэг урагшаа зориһон дабшалгадахи бүхы һаад тойбонуудые зайсуулан, бүхы дэлхэй дээрэ илан мандажа байна.

Өөһэдынгөө зэргын нэгэдэлые бэхижүүлэн, дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй улам хүгжэхын тула, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай бэхижэхын тула, манай оронууд дотор социализм болон коммунизм байгуулхын тула бүри таатай зохид эрхэ байдал хангажа байнабди.

Советскэ Союзай Коммунис парти империализмда эсэргүү нэгэдэмэл фронтые бэхижүүлхын, социалис оронуудай хоорондохи харилсаа холбоо, харилсан туһалалсалга хүгжөөхын, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ туһалхын тула хүсэ шадалаа гамнахагүй байха гэжэ Кубынгаа ханинарые, социализмын болон хүгжэлтэ дэбжэлтын тала баригшад бүгэдые найдуулха хүсэлтэй байнаб.

Советскэ Союзда нүхэр Фидель Кастрын ерэһэн ушар совет болон кубын арадуудай хоорондын, манай хоёр партиин хоорондын нэгэдэлые улам батадхаха хэрэгтэ туһа хүргэхэһөө гадна, мүн бүхы социалис нэгэдэлэй, дэлхэйн бүхы коммунис хүдэлөөнэй нягта жагсаалые бэхижүүлгэдэ хубитаяа оруулаа гэжэ мэдэхэдэ аятай байна.

Хүндэтэ нүхэр Фидель, Кубын хүндэтэ ханинар, нүхэдүүд!

Советскэ Союзай экономико болон соёл культурые хүгжөөхэ хэрэгтэ туйлагдаһан амжалтанууд совет хүнүүдые баясуулна. Ажахын түсэбүүдые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ ябадал Совет ороной хүгжэлтын хуули ёһон болонхой. Бүтээгдэн гаргагдадаг промышленна ба хүдөө ажахын продукциин хэмжээн жэлһээ жэлдэ нэмэнэ. Манай орониие хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэб дүүргэгдэхэ, үлүүлэн дүүргэгдэхэ байһандань этигэнэбди.

Россин Федерациин ажалшад түсэбһөө гадуур 30 миллиард түхэригэй продукци бүтээн гаргахын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байна. Энэ тоое манай Кубын ханинарай тон эли тодоор ойлгохынь тулада, энэмнай 33 миллиард песо болоно гэжэ хэлэе. Гэхэ зуура, энэ хадаа долоон жэлэй туршада гансал Россин Федерациин нэмэжэ оруулха хубитань болоно бшуу. Тэрэшэлэн манай ороной бүхы республиканууудай ажалшад түсэбһөө гадуур продукци бүтээн гаргахын түлөө баһал тэмсэнэ.

Советскэ Союзай промышленна хүгжэлтын али тухай гайхамшаг ехэ байһые бодото дээрэнь ойлгон мэдэрхын тула гаталһан замаа үшөө дахин эрьен хараха хэрэгтэй байна.

45 жэлэй урда тээ манай орон экономическа талаараа эгээн гээгдэнги оронуудай нэгэн байһан юм. Россин барагдашагүй ехэ баялигууд газар доро ямаршье аша үрэгүй хэбтэдэг, тиигээд бэлиг түгэс, ажалша бэрхэ арад зон үгытэй ядуу, барга харанхы байдалтай зобожо тулижа байдаг байһан. В. И. Ленинэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, хаанта Россин ажахы мүнөө сагай үйлэдбэриин зэбсэгүүдээр хангагдасаараа Англиһаа дүрбэ дахин доошоо, Германиһаа таба дахин, Америкэһээ арба дахин доошоо байһан юм. Россин арадууд эрдэм гэгээрэлэй, соёл болбосоролой талаараа яашагүй ехээр дээрмэдэгдэн доромжологдодог байгаа.

Манай орониие Ленин ба большевигүүдэй ударидадаг болоходонь, Ленинэй хараа түсэбүүдэй бэелүүлэгдэхэ байһанда этигэдэг хүнүүд дэлхэй дээрэ үсөөн байһан юм. Харин мүнөө, манай амжалтануудые обёоронгүй гү, али дүүдангүй үнгэрхын аргагүй болоод байхадань, «Ородой гайхамшаг илалта» тухай баруун оронуудта хэлсэдэг болонхой. Манай орон дотор Совет засагай жэлнүүдтэ бэелүүлэгдэһэн «Ородой гайхамшаг илалта» гэдэг юуб гэжэ манай немец ханинар, кинорежиссернууд Аннели ба Андрэ Торндайк документальна фильм соогоо шадамар бэрхээр харуулаа.

Өөртөө, өөрынгөө обществодо, арадайнгаа гүрэндэ зорюулжа хэһэн ажал, ерээдүйн бүри һайн һайхан байдалай аша туһада бүтээһэн ажал хадаа хүн түрэлтэнэй оюун ухаае айхабтар ехээр бадаруулан хүгжөөхэ хаба шадалтай, дэлхэй дээрэхи эгээн гайхамшаг хүсэн болоно. Иимэ юумэн капитализмын үедэ байха һэн гэжэ һаналтагүй.

Советскэ Союзнай үйлэдбэрилгынгөө хэмжээнэй талаар Европодо нэгэдэхи, дэлхэй дээрэ хоёрдохи һуури эзэлнэ. Зүгөөр, хоёрдохи һууридa «мүнөөдөөл» байнабди гэһэн тайлбари хэнэбди. Бидэ даб дээрэл хоёрдохи һуури эзэлхэ ушартай болонобди, харин үшөө таба—долоон жэлэй үнгэрэмсөөр. «нэгэдэхи һууриимнай аса наашань!» гэжэ мэдүүлхэ байхабди. Энэ һуури заатагүй эзэлхэл байхабди. Энэ асуудалай шиидхэгдэхэнь холо бэшэ болоо.

Промышленна үйлэдбэрилгынгөө хүгжэлтын эршэ хүсэнэй талаар Америкын Холбоото Штадуудай урдань оронхой ябанабди. Булад хайлуулгын хэмжээнэй талаар үнгэрэгшэ жэл Холбоото Штадуудта дүтэ ошоо һэмди. Советскэ Союзнай түмэрэй рудa, нүүрһэ малтан абалгаар, цемент үйлэдбэрилгөөр, металл отолдог станогуудые бүтээлгээр, бүтээгдэн гаргагдадаг тракторнуудай хүсэнэй талаар, тоһо, саахар, чоoһон бүд, бусад зарим продуктнууд ба эдлэхэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилгын талаар американецуудые үни ахижа гаранхай.

Арбахан жэлэй урда тээ Советскэ Союзай промышленностиин үйлэдбэрилдэг зүйлнүүд американхиин 33 процентнь болодог байһан. Харин мүнөө 63 процент шахуу болоно. Жэшээлэн хэлэбэл, хүгжэлтынгөө эршэ хүсэнэй талаар манай ороной гурбан алхам хэхэдэнь, Америкэ миил нэгэ алхам хэнэ. Хорин жэлэй үнгэрхэдэ, Советскэ Союзнай социалисбэшэ бүхы оронуудай мүнөө бүтээдэгһээ хоёр дахин шахуу ехэ промышленна продукци үйлэдбэрилхэ байха. Энэмнайшье заха туйлынь бэшэ ха юм. Бүри хурдан түргэнөөр урагшаа дабшаха байхабди.

США-дахиһаа хоёр дахин олон врачнууд манай орондо хүдэлмэрилдэг, гурба дахин олон инженернүүд һургуули дүүргэжэ гарадаг юм. Совет хүнүүдэй гараар дэлхэй дээрэхи түрүүшын атомна электростанци баригдаһаниинь, дэлхэй дээрэхи түрүүшын атомна ледокол бүтээгдэһэниинь, гайхамшагта онгосонуудай түүхэдэ түрүүшынхеэ замбуулин худар табигдаһаниинь ехэ ушар удхатай.

Амгалан гуримаар капитализмтай мүрысэһэн экономическа мүрысөөн тухай хэлэхэдээ, промышленностиин ба хүдөө ажахын лэ хүгжэлтын жэшээнүүдые хараада абажа манай дабшалтые сэгнэдэг байна. Тиин гэһээ али нэгэн ороной хэды шэнээн нефть, нүүрһэ, булад, эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэгөөрнь гол зорилго тодорхойлогдохогүй бшуу. Америкын Холбоото Штадуудта, бусад капиталис оронуудта промышленна ба хүдөө ажахын продукциин ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг болохотой хамта, үйлэдбэриин хүгжэлтэ улад зоной ажаһуудалай эрилтэ хоёрой хоорондохи алгасал бүри ехэ болоно.

Гэр байраар хангаха зэргын иимэ түбэгтэй социальна асуудал Советскэ Союз дотор угаа түргэн шиидхэгдэжэ байнхай. Советскэ Союз гэр байра барилгын хэмжээнэй талаар дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлнэ.

Долоон жэлэй түсэ[...]
турша соо гансахан
миллион дүрбэлж[...]
баригдаа. Энэмнай
тээхи Россида хэд[...]
хугасаа дотор ба[...]
рын бүхы фондһоо
ехэ байна. Манай[...]
гаа мянган шанэ
Хүдөө нютагуудаар
миллион 350 мянга[...]
талмайтай гэрнүүд

Коммунизм гээшэ
асуудалнуудые хүр[...]
тэрэнэй жаргахын
наар, хүсэдөөр шии[...]
бэе бэедээ этигэлэ[...]
байха ябадалые үс[...]
политическэ онсо [...]

Советскэ Союзай
ческэ хани харилс[...]
шуун-оронуудтахи
лэдбэрилгэ 1950
рэтэр дунда жэлэ[...]
11,7 процент нэм[...]
лис оронуудта орой[...]
үлэ мэдэг үлүүгээр
Нэгэдэмэл Национу[...]
промышленна тоо
таментын хэдэхэн
хаглаһан мэдээн ад[...]
лан гаршална. Тэр[...]
хада, социалис оро[...]
капиталис оронуу[...]
хин түргөөр хүгжэ[...]
нуудай үйлэдбэрил[...]
питалис оронуудта
ганаб гэжэ ООН-[...]
корреспондентнүү[...]
ой түлөөлэгшэ тэрэ[...]
арсаһан байгаа. Эн[...]
үгэлэгэнь бида тү[...]
ха байнабди.

Социалис оронуу[...]
на үйлэдбэрилгын
дайхиһаа һургуул[...]
байнаниинь юугээ[...]
наб гэхэдэ, ажалы[...]
римаар эрхилэлгын
рэгсэлнүүдые хамт[...]
үндэһөөр манай
дэнэ, энэмнай арад[...]
дag, түсэбтэ[...]
но. Иимэл «али
рэһээ амжалта ту[...]
ушарһаа социалис
сэтэй юм. «Ородой
та» гээшэ бодото
дажа байгаа маркс[...]

Кубын хүндэтэ [...]

Нүхэдүүд!

Маркс, Энгельс,
ро, Парижай ком[...]
революциин туг д[...]
надтай сугтаа,
оронуудтай хамт[...]
мүнис байдал тэ[...]
зар дэлхэйн арад[...]
онно туг доро у[...]
сугларан жагсаа[...]
хамаг зоной хүүш[...]
ые өөрһөө мүн[...]
тэ түүхэеэ эхил[...]
да орожо жаргал[...]
тэмсэхэһээ, комму[...]
гуулалсахаһаа у[...]
байхагүй!

Манай оронуу[...]
ционно эдэбхэ[...]
жэ, гэгээн гэрэл[...]
урагшаа эрмэлзэ[...]
ниитэ хэрэг бүте[...]
нэр, ханинар бо[...]
жагсаалаар, нэгэ[...]
дабшанабди.

Манай хани бу[...]
эбдэршэгүй бүхэ[...]
лаг мэтэ тунгала[...]
бахим гараа бари[...]
Совет арад үнэн[...]
ладаа Кубынгаа [...]
та болон бэрхэ[...]
сэдьхэлэй хубаа[...]
хэнэй өөрһоо һ[...]
дэлгүүлдэг үнэн[...]
хаар ямаршье [...]
байхагүй.

Политическэ,
саа холбоо байг[...]
рын асуудалаар [...]
най арадуудай [...]
бодолой талаар [...]
ехэ арга боломж[...]
дээ. Манай хани[...]
хан үрээ улам [...]
дыемнай хоёр т[...]
лан баяжуулха,
низм тээшэ,
тымнай дабшалт[...]
оайха.

Советскэ Союз[...]
дай ахадүүгэй,
ни барисаан м[...]
тогой!

Социализм бэ[...]
тар габьяата Куб[...]

Кубын арад[...]

— Социалис [...]
партии мандаг!

Кубын арад[...]
рэнэй шалгарһан
най архим хани[...]
та халуун баяр [...]

Революционно[...]
Куба! (Нүхэр Н.
хэлэжэ байхада[...]
мэ, уни удаан ал[...]

Социалис рев[...]
партиин нацио[...]
нэгэдхэи секрет[...]
ликын премьер-ми[...]
Кастро Руста ү[...]
Кастрын үгэ [...]
дэрэй номерто [...]

Фидель Кастр[...]
һүүлээр ми[...]
бын Республ[...]
юзай гимнүүд[...]
нэ.

Һүүлэрнь с[...]
дэрэ солбон [...]
лангай «Иитэр[...]
аялга ханхина[...]

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1963 оной майн 25.

АШАТА ХАБАРАЙ АМИСХАЛ

...ын хадэ мянган ...лан һаял сайража ...һэн. Мүнөө бүхыдөө ..., үшөө ногоон үн-...һал. Түргэн лэ юм ...най хүсэтэйл болоо ...н бодолдо Алтанай ...уудажа ябаһан хү-...той.

...тэй. Эндэхи «Улаан ...й механизаторнууд ...лтые ехэ эдэбхи ...гаргажа байна.

...й эртынгээ ороoһото ...гаан зохид болзорто ... Шэниисэ нёдондо-... 800 гектар ехээр ...изаторнуудай нэ-...ор, үдэр һүниие мэ-...шанартайгаар ажал-...гаа даабари дүүр-... олохонь бэрхэтэй. ..., кукуруза таригда-...жэ колхозой түрүү-...ржиевич Цыренов ...р мэдүүлбэ.

...ай түбһэн юумые ...түй, түбшэн хүн юм. ...гүүр ябаад, хүсэтэ ...олоодогшодтой хөө-

рэлдөөд байхада ажалша зоной баяр ойлгосотой болоод орхино.

НАРҺАТА ТОЛГОЙ. Эндэ колхозой гол тарялан байдаг. Шиигтэй хүрьһэндэ таригдаһан шэниисын ногоон хэлхынүүд шэрбытэрээ гаража, намдуу үргэн майлые ногоон хүнжэлөөр хушана.

Ургажа байһан хэлхынүүдэй захаархи газарые иража үзөөд, бригадир нүхэр Будаев: — Энэ полиие үглөө мүнөө борнойлхоор болоол гээшэ ха. Буртаг үбһэнэй сагаан утаһан эшэнүүд хаа яа тодоржо байгаа байна. Юрэдөөл энэ жэлдэ гэдэргээ харангүй борной шэрээд гараһан хүнүүд талха эдихэ даа,—гэбэ.

Тон зүб. Полиин сэбэр, буртаг үбһэгүй байхада таряашан хүнэй һанаа сэдьхэл амардаг ха юм. Бүри эртэ таригдаһан газарта колхозой механизаторнууд шэниисээ борнойлоод байнхай.

— Хабарайнгаа тарилга хурданаар һайн шанартайгаар дүүргэхын тула юу хээ гээшэбта?—гэжэ асуухадамнай, колхозой парткомой секретарь Буда Лодоевич Хишегтуев иигэжэ харюусаба:

— нэгэдэхеэр, тарилгадаа һайнаар бэлдэһэн байгаабди. Трактор, машинанууд мууларгүй заһагдаа һэн. Хоёрдохёор, механизаторнуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри, социалис мүрысөөн аша үрэтэйгөөр ябуулагдана. Гурбадахаяар, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхээр мэдээжэ аргануудые хэрэглэһэн байнабди. Бүхы тракторнууднай хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэ. Сеялкэнүүдтэ үрэһэнэй тарян оньһон аргаар хэгдэнэ. Механизаторнуудта хээрын байра, халуун эдеэн түхеэрэгдэнхэй. Кукурузынгаа тарилга хурдадхаха зорилгоор Хориин управлени механигаа эльгээжэ, кукуруза тариха сеялкэнүүдые холбохо арга яажа хэрэглэдэг болоһонтойнь танилсуулаад, колхозойнгоо мастерской соо гурбан тиимэ сеялкэ холбожо дүүргэхөөө байнабди.

Шэнэ, түрүү юумые дэмжэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ. Энэмнай үнэхөөрөөл коммунистнуудай. партийна комитедэй толгойлхо хэрэг ха юм даа.

КОЛХОЗОЙ дүрбэдэхи бригадада ерэжэ, кукурузын тарилгатай танилсабабди. Улаан-Үдын партийно-советскэ һургуулиин һурагша Михаил Георгиевич Демин «Беларусь» трактораай рульда һуушанхай, мүн тэрэ һургуулиин Матвей Михайлович Тулунов сеялкэ дээрэ гарашанхай, кукурузын алтан үрилнүүдые тарижа, улаан тооһо бурьюулан яба-ба **(дээдэ зураг).**

— Энэ, 103 гектар поли тарижа дүүргэхөөө байнабди. Нёдондо эндэ хара тарян эртын силос болохоор таригдаад, удаань намарай эртын паар хахалагдаһан юм. Мүнөө жэл тэрэнээ шаблаагүй плугаар, 25 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалаад, майн 18-да тарилгаа эхилээ һэмди. Гектар бүхэндэ 1,5 центнер аммиачна селитрэ оруулагдаа. «Буковинская—3» сортын үрэһэн дустаар урьюулагдажа таригдана,—гээд тэдэнэр хөөрэжэ үгэбэ.

Кукуруза ургуулжа, бага зэргэ амтыень абаһан колхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ жэлдэ тэрэнэй тарилгые 750 гектарта хүргэжэ, баян ургаса абахын тула ехэ юумэ хэжэ байна. Кукурузын поли дээрэ 5 мянгаад тонно наг шэбхэ гаргагдаа, зуугаад гектар газар уһалагдаад байна. Энэ хүдэлмэри үргэлжэлһөөр.

Колхозой 3-дахи бригадада поли уһалжа байһан кукурузашад Георгий Пантелеймонович, Дмитрий Федорович Собенниковтэнтэй уулзабабди. Эдэнэр «Беларусь» трактораараа Сэлэнгэ мүрэнһөө ута шэрэм хоолойгоор уһа бүлэн гаргажа, шэмэтэ хүбхэгэр хүрьһэндөө шииг нойто абхуулна **(дээдэ зураг).**

— Бидэ нёдондо яһала һайн ургаса абаа һэмди. Гектарай 300-аад центнер буурсагтай ногоон эшэ хураагдаһан юм. Кукурузамнай 3 метр шахуу үндэр байгаа. Мүнөө газараа түлэг уһалжа байгдана. Үглөөдэрһөө тэрэнээ хахалжа, тарилгаяа эхилхэмнай,—гэжэ кукурузашад мэдүүлбэ.

УДААНЬ хартаабха һуулгажа байһан Николай Яковлевич Собенниковэй звенодо хүрэгдэбэ. Хиибэлэн деревниин баруугаар нэмжыһэн полиин захада хойноо хартаабха дүүрэн ашаһан тэргэтэй «Беларусь» трактор зогсоно. Үшөө нэгэ иимэ тракторaар хартаабха һуулгадаг машина шэрээд, уратша хойшоо табилуулна.

— Бидэ хоёрто 20 гектар хартаабха ургуулха даабари үгтэнхэй. Мүнөө 10 гектараа таряад байнабди. Бүхы тарилгаяа үглөө мүнөө дүүргэхэбди. Эндэмнай нёдондо кукуруза таригдаһан юм. Мүнөө жэл гектар бүридэнь 2,5 центнер калийна дабһа, суперфосфат тараажа, гүнзэгыгөөр хахалаабди. Гектарай 1,8—2 центнер үрэһэн таригдана. Тарилгаяа дүүргэһээр лэ тэрэнээ борнойлжо орохобди. Зундаа хартаабхынгаа 16 гектарыень хоёр удаа уһалха зорилготойбди,— гэжэ Николай Яковлевич хэлэбэ.

Эдэнэр гектар бүридөө адагынь 100 центнер хартаабха ургуулха хүсэлтэйгөөр ажаллана. Томо һайн үрэһэ колхознигуудһаа худалдан абажа, эхэнхи газартаа тарихань.

— Мүнөө жэлдэ бүхы колхозоороо 60 гектар хартаабха тариха түсэбөө заатагүй дүүргэхэбди. 150 гаран центнер үрэһэ колхознигуудһаа, мүн хэдэн зуун центнер үрэһэ Кабанскын, Түнхэнэй аймагуудһаа худалдажа абаабди. Тиимэһээ энэ жэлдэ хүсэд нормоор тарилга хэхэ аргатай болотдоо. Баян ургаса абаһан хүнүүдые урмашуулха зорилгоор гектарай 80 центнерһээ дээшэ ургаса абагшадта тэрэнэйнь хахад сэнгые нэмэлтэ түлөөһэн болгожо үгэхөөр шиидхэгдээ,— гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд тайлбарилба.

«Улаан Оронго» колхозой таряашадай һанаһандаа хүрэхыень, һарбайһанаа абахыень хүсэе.

Б. Гылыков,
манай тусхай корр.

ҺАЙН ДУРААРАА

Мэргэжэлтэд фермэдэ хүдэлхэеэ ошоно

Партийна суглаан түлэг дундаа. Мяха абалгын асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ эхилээ. Тиихэдээ гахайн фермын байдал тухай хөөрэлдэбэ. Тэрэ һалбари бирагүйхэнөөр эрхилэгдэжэ байна. Тэрэниие хүтэлбэрилхэ ёһоор хүншье үгы даа гэхэ зэргын хөөрэлдөөн болобо.

Колхозой главна зоотехник Яков Анфиногенович Трифонов бодолгото боложо һууһанаа, гэнтэ үгэ хэлэхые зүбшөөл эрибэ.

— Гахайнгаа фермые һайжаруулаагүйдэмнай аргагүй болоод байна, нүхэд. Гахайшадай хүдэлмэри саг үргэлжэ эмхидхэжэ, ударидажа байха хүн эндэ эрхэбэшэ хэрэгтэй болоол даа. Мүнөө гахайшаднай ямараар ажалланаб гэжэ, сэхынь хэлэхэдэ, хэншье ёһоор мэдэнэгүй. Бишье баһал зэмэтэйб. Гахайнгаа фермые даагшатай болгохо гэжэ хэлсээ хадаа, намда энэ хэрэг даалгагты, би шадаха байхаб гэжэ һананаб,—гээд тэрэ хэлэбэ.

— Главна зоотехнигээр хэн хүдэлхэ юм,—гээд коммунистнуудай нэгэн тэрэ дары асуугаадхина.

— Хэрбээ зүбшөөгөө һаатнай, зоотехническэ бүхы хүдэлмэри һайн дурааpaa, ямаршье түлөөһэгүйгөөр ябуулхадам болохо,—гэжэ коммунист Трифонов мэдүүлбэ.

Нүхэр Трифоновой һайн һайхан үүсхэлые зүбшэжэ үзөөд, тэрэнэй дурадхал ехэтэ һайшаагдаа. Тиигээд колхозой главна зоотехник уданшьегүй колхозой гахайн фермэ тушаажа абаба. Мүнөө дээрээ нүхэр Трифонов ямар амжалта түйлаад байнаб гэжэ асууха болоо һаа, тэрээндэ харюу үгэхэнь арай эртэ байна. Зүгөөр энэ нүхэрнай гахайшадтаяа хөөрэлдэжэ, ажал хүдэлмэритэйнь танилсажа, зүб мүрөөр эмхидхэжэ эхилээ. Фермынгээ арга боломжые хараад үзэхэдэ, хэрбээ нёдондо 600 центнер гахайн мяха абаһан байгаа һаа, тэрэнээ хоёр дахин эбхэжэ, адагынь 1100 центнер мяха гүрэндэ худалдаха гэһэн уялга абаа. Гахайшад тэрэ уялгаяа дүүргэхын тула ехэ эрмэлзэл хүсэлэлтэйгөөр хүдэлжэ байна.

Һайн үүсхэл дэлисэ ехэтэй байдаг шуу. Я. А. Трифоновэй жэшээгээр колхозой ветеринарна врач Николай Степанович Казанцев һайн дураарза хонин ажалдахи зоотехническэ бүхы хүдэлмэриие эрхилхэ гэжэ шиидэбэ. Ветфельдшер Степанида Назарова өөрынгөө гол хүдэлмэриин хажуугаар колхозойнгоо шубуунай фермэ даажа абаба, һаалиин 3-дахи фермые зоотехническэ талаарнь хүтэлбэрилжэ захалба.

Һайн һайхан сэдьхэлтэй нүхэдэй иимэ үүсхэл гаргаһаниинь тон һайшаамаар, олоной хэрэг болгомоор байна. Бусад колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд эдэнэрэй үүсхэл дэмжэхэ бээз гэжэ найдагдана.

С. Тюлюкин,
«Заря коммунизма» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.
Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхоз.

...ҮҮШЫН 30 ГЕКТАР

(Телефоноор абтаба). Манай бригадын механизатор-...дэ эртын ороoһото ургамалнуудаа сүм тарижа дүүр-...тарта шэниисэ, яарса хэрээһэлүүлэн таригдаа.
...оһото ургамалнуудые тарижа дүүргэмсээрээ, брига-... механизаторнууд оройн тарилга хэхэ газараа хахалжа ...эндэ 500 гаран гектар газар хахалагдаад байна. Үдэ-...риие үлүүлэн дүүргэдэг механизаторнуудай тоо үдэр ... Тэдэнэй тоодо Иван болон Степан Казаковтан, Иван ... оролсоно. Тэдэнэр газар хахалхадаа үдэр бүри ...даабариие 115—120 процент хүрэтэр дүүргэжэ, сов-...дэй магтаалда хүртэнэ.
... үдэрнүүд тогтожо, мүн кукурузашадайшье хүдэл-... хаһа ерээ. Манай бригадын Виктор Чилининэй зве-... гектар кукурузын га бүриһөө 600 центнер ногоон ...ажа абахын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байнхай. ...эдэ газараа һайнаар үтэгжүүлхэ, уһалха гэжэ шии-... гэжэ газарта га бүриин хорёод тонно наг шэбхэ ... 30 гектар газар уһалагдаа.
...һанэй дулаасаһан газарта Виктор Чиликинэй звено-...кукуруза тарижа эхилээ. Түрүүшын үдэртэ кукуруза-...тов, Борис Осеев болон Владимир Черноярoв гэгшэд ... 30 гектарта кукуруза квадратно-гнездовой аргаар

Г. Колодин,
Хяагтын совхозой нэгэдэхи отделениин тарялан ажалай бригадын бригадир.

ОЛОНОЙ НЭГЭН

...Москвагай ... театр-...арагшад ...аар лэ ...адахада ...жо, урматай хү-... ташан үдэшэдэг ...хэдэ, тэрэ хүм-...ьнуудаа али бүхы ...ар зохидоор тодо-...ор харуулжа, ха-...тараадшье, дуула-...лаадшье гарадаг

...атура, искусствын ... «Баяр» гэжэ хүг-...табигдаһые олонхи ...ёһотой. Тэрээн соо ...агшэ, хүхюун сол-...ие шадамар бэр-...урэтэр хүнэй зүрхэ ...дама мартагдаша-...мнай Бальжинима ...но гэдэг байгаа ...Ринчино (артистнар ... «Бальжинима аб-...ай»), Буряад драмын ... сагһаа хойшо ни-...удые гүйсэдхэһэн ...дээ түрэһэн нютаг ...сахэ ерэһэн бэшэ ... наһатайдаа эсэгэ-...р залуу наһанһаа ...өөрынгөө бэе дээрэ ...гажалдэ тусхай һу-...жогүй байгаашье. ... байхадань, артель, ...ашье арад зониие ...һэн ангиин дай-... тула аймагай ми-... хүдэлжэ эхилээ

...атрай тогтоһонһоо ... театрально-хүгжэмтэ ..., Бальжинима Цы-... ами наһые искус-... холбоо юм. Гушаад ...атр, зүжэгшэдшье ... эшье нүхэр Рин-... үдэрһөө эхилээд

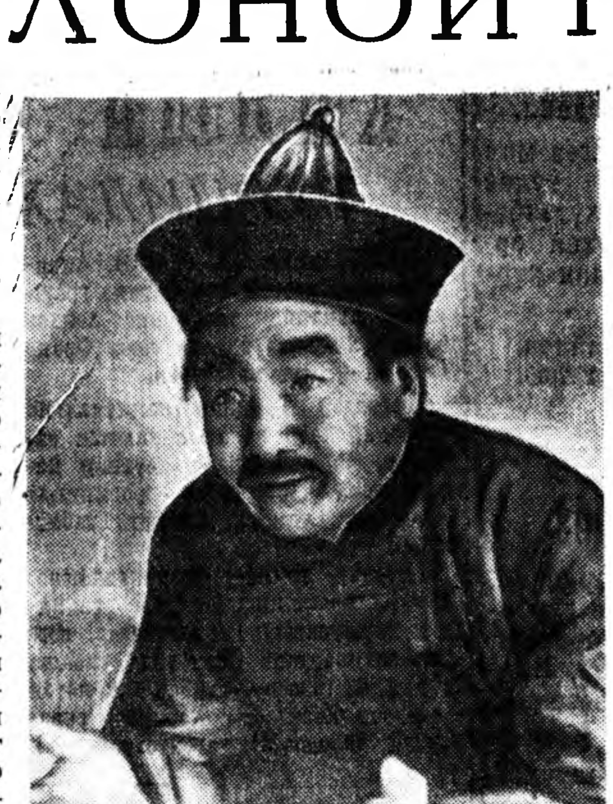

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй габьяата артист Б. Ринчино «Тайшаагай ташуур» гэжэ зүжэгтэ наадажа байна.

наһажаалшье хүнүүдэй образуудые байгуулһан юм.

— Тэрэ үедэ искусствын орёо оньһон аргые хүсэд шудалаадүй, дүй дүршэл багатай намда, олон ондоо зохёол доторой олон янзын хүнүүдэй абари зан, тэдэнэй сэдьхэл бодол харуулха гээшэ ехэл хүшэр хүндэ байгша бэлэй даа. Хамта хүдэлдэг нүхэдни, жэшээлхэдэ, нүхэр Чойжинима Генинов, илангаяа режиссёрнууд сэгнэшэгүй ехэ туһа намда хүргөө юм,—гэжэ нүхэр Ринчино мэдүүлнэ.

Тэдэ онуудта Бальжинима Цыденовичэй наадаһан олон рольнуудай дунда «Жэгдэн», «Олоной нэгэн», «Мэргэн» гэжэ зүжэгүүдһээ Цыбаан, Жамбал, Онгой гэгшэд оролсоно.

Юрэнхыдөө наһажаал артистмнай ямар драмануудта наадаа юм ааб гэжэ хаража үзэхэ болоо һаа, нилээд олон байха: Шекспир, Шиллер, Мальер, Островский, Горький, Погодин, Катаев, Корнейчук, Софронов, Намсараев, Шадаев, Балдано, Тумунов, Батажабай, Пурбуев гэгшэдэй зүжэгүүдтэ наадалсаа.

«...Арбан дүрбэн түхэриг... хорин долоон мүнгэн... нэгэ поол...» гэжэ байжа шоото дээрэ бүридхэн тооложо һуугаа дүүмын бэшээшые республикымнай али алишье аймагуудай олохон хүнүүд мүнөөшье мартаагүй ёһотой. Энэ Хоца Намсараевай зохёоһон «Тайшаагай ташуур» гэжэ зүжэг соохоо хамнай даа. Арбан табаад жэлэй саада тээ табигдаашье һаа, иимэ һонороор хадуугдаа бшуу. Тайшаа Ринчин-Доржо Дымбыловэй дэргэдэ заседатель Тарба Жигжитовэй урда хулганаан шэнги бүмбэлзүүр, бэлтэгэнүүр, һаймһархуу, мүн тиигэбэшье баһа өөртөө олзо гаргажа эдихэ аргын байбал арсахагүй, зүгөөр гулбаа ноёдой, тайшаагай хаража байхада хара зоной урдаһаа эрэ доргоноор бадашаха, хашхарха, нюдаргаа далайха—иимэл олон аашатай хүниие артист харуулагша һэн. Нэгэн гэбэл гурба нугаранхай, үгышье һаа, ядайшанхай юумэ гаража ерэгшэ бэлэй. Эдир залуушуул, үбгэд хүгшэд илгадгүй бултадаа энэ билдагуушан хүнэй образые үзэн ядажа харадаг һэн.. Зүжэгэй автор Хоца Намсараевич өөрөөшье артистын наадалгые нэгэнтэ бэшэ магтан дурдагша һэн.

Буряад драмын театр шэнэ шэнэ зүжэгүүдые бэлдэжэ, жэл бүриин найма юһэн һарын туршада хүдөө тосхонуудаар аяншалдаг ха юм даа. Тиигэхэдэнь олонхи нютагуудаар «Зузаан Дамбиин ерээ» гэлдэхыень дуулагшабди. Таби гаран онуудаар Д. Батожабайн «Галта мүрэн» гэжэ зүжэг соо колхозой шофер, бүхэ барилдааша Зузаан Дамбии гэгшые Бальжинима наадаһан аад, иигэжэ дабхар нэрэтэй болошоһон юм. Теэд энэмнай ерэһэндэнь баясажа, магтан һагад хэлэһэн үгэ гээшэ ааб даа.

Энхэргэн зөөлэн сэдьхэлтэй, холшор зантай Гончик үбгэншье (Ж. Тумуновай «Сэсэгмаа» гэжэ зүжэг соо), Романюк түрүүлэгшын орлогшо албан хойрог Вакуленкэшье (А. Корнейчугай «Калината шугы»). мүн бэшэ олон образуудыеньшье олониитэ ехэтэ һайшаадаг.

Юрэнхыдөө, хэрзэгы бүдүүлиг, мундуу муяа, хатуу шэрүүн, харша нобшо зантай хүнүүдые наадахань Бальжинима Цыденовичтэ тон бэрхэтэй гээшэл аа гү гэжэ юундэшьеб һанагдаха юм. Ушар юуб гэхэдэ, энэ нүхэрэймнай сухалдаһан голхорһон гү, али хэн нэгэнтэй арсалдаһан тоосолдоһон, олоной хэрэгһээ арсаһан сухариһан, ажал хүдэлмэридөө хожомдоһон ушар гуша гаран жэл соо театрта хүдэлхэ зууран нэгэтэшье үзэгдөө дуулдаагүй юм бшуу. Одоол мандажа гараһан наран шэнги дүүрэн заяам шарайтай, хододоол хүхюун холшор зугаатай, хүнгэн дорюун алхасатай ябадаг юм.

Дээрэ дурсагдаһан зүжэгүүдтэ хабадалсахадаа нүхэр Ринчино хадаа режиссернууд Бенкендорф, Африканов, Миронский, Новиков, Туманов, Канин, Демидов, Шамбуева, Цыдынжапов, Шагжин, Миронов, Цыренжапов, Сахиров гэгшэдэй хүтэлбэри доро наадаһан олон янзын аад, мартагдашагүй хурса образуудые харуулжа шадаһан байха юм.

Тиин бэлиг ехэтэ Бальжинима Цыденович Ринчинодо республикын габьяата артистын нэрэ зэргын олгогдоһониинь гайхалгүй.

Иимэл даа, богонёор хэлэбэл, Ноёхон нютагай хүбүүн, Буряад драмын театрай ахамад зүжэгшэдэй нэгэн—нүхэр Ринчиногой ажал, хэрэгэй алхамууд.

Б. Аюшин,
БурАССР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша.

Үльгэршын хуби заяан

Андагайта хадын хормойгоор арьялан урдадаг Идэн голтой Шунта нютагта үльгэршэн Аполлон Тороев түрэһэн юм. Мүнөө жэл үльгэршэн үбгэжөөлнай 70 наһаа хүсэхэнь. Республикынгаа 40 жэлэй ойтой буряад үльгэршын хуби заяае зэргэлүүлэн хараа һаамнай, наһанайнь түрүүшын тушан жэл балар харанхы урсахан гэртээ үбэлэй һүниин утада жаргалта саг хүлеэн шаналһан үльгэр дуунуудые, онтохонуудые шагналганда үнгэрһэн. Аполлоной хээгүй ажал гэжэ үгы. Газар хахалаа, таряа хадаа, модо отолоо, гэр барял. Теэд хэһэн ажал хүдэлмэреэрнь ондоо хүн садхалан, шэмэг гоё ябадаг байгаа ха юм.

Октябриин хубисхал. Ажалшан арад зоной эрхэ сүлөө бадараа. Шэнэ байдалай түлөө шэн зориг гарган ажаллаа. Үльгэршын сэдьхэл зүрхэн соо баяр жаргалай долгин бусалжа, үльгэр дуун болоод, гадагшаа тэгүүлжэ эхилээ бэлэй. Аполлон Тороев «Агууехэ Ленин» гэжэ үльгэр бэшээ. Үльгэр соогоо Ленин багшын образые сэдьхэлэй шэмэг, нютэнэй сэсэгы мэтэ харуулжа шадаһан юм.

Мүн олон дуу, онтохо, үльгэрнүүдые имагтал совет засагай һайгаар жаргалаа олоһон үльгэршэн үбгэжөөлнэй бэлэглэнэ. Наһанайнь зуруу, мүнөө һанахадань, үдэр һүни хоёр шэнгил.

Алексей Убугунов,
багша-пенсионер.

ҺУРАГШАДАЙ ҮҮСХЭЛЭЭР

Железнодорожно районой 65-дахи һургуулиин һурагшад хаанашье ябаа хадаа үетэн нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг юм. Ушарынь хэлэхэдэ, эндэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрхим һайнаар ябуулагдана. Һурагшад һуралсалдаашье, спортооршье эрхим һайн амжалта түйлажа, район, республика дотороо дэмы суурхуулдаггүй байха. Тээсгэн район хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн гаргахада баһал эдэнэрнай шалгаржа эрхилээ. Һүүлэй үедэ тус һургуулида ехэ юумэн хэгдээ. Класс бүхэн үргэдхэгдэһэн, һуралсалайнь мастерской дархалалгын элдэб янзын хэрэгсэлнүүдтэй болоһон байна. Һурагшадые ажалай дүршэлдэ һургаха асуудал эндэ яһала һайнаар табигданхай. Жэл бүхэндэ тус һургуулиһаа машинистын туһалагшанар, хүүгэдэй саад, яслида ажаллаха хүмүүжүүлэгшэд бэлэдхэгдэжэ гарадаг болоо. Эндэ он жэлэй үнгэрхэ тума ниитын түлөөлэгшэдэй хэһэн, бүтээһэн хүдэлмэри өөрынгөө үрэ дүн харуулна бшуу. Жэшээлэн хэлэбэл, мүнөө тус һургуулиин техническэ кружогууд физкультура, спортын секцинүүдтэ багшалагшад ниитын түлөөлэгшэд юм. Багша Николай Александрович Крашневскиин хүтэлбэрилдэг техническэ кружок Эхэ орон доторoo мэдээжэ. Тус кружогой гэшүүд Слава Владычик, Виктор Овчинников, Борис Чистяков гэгшэд Москвада болоһон бүхэсоюзна мүрысөөндэ хабаадалсажа, хоёрдохёо түрүүшын һууринуудые ээлжэ ерэһэн байна. Уран гартай, ухаамсар бэрхэ эдэ хүбүүд Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ шанда хүртэһэн, һургуулинь нэгэдэхи шатын дипломоор шагнагдаһан байха юм.

Эдир авиамоделистнүүдэй кружок тус һургуулида эмхидхэгдэһээр гурбахан жэл боложо ябана. Кружогые ниитын түлөөлэгшэ Алексей Мотофонов хүтэлбэрилнэ. Кружогой гэшүүд болоһон хүбүүд яһала ехэ оролдолго гаргажа, самолёдой сэбэр гоё модельнүүдые хэжэ, городой һургуулинуудтай мүрысэжэ, түрүүшын һууринуудые буляалдадаг болоһыень һайшаан магтамаар. Мүн тус һургуулиин 100 гаран һурагшад парашютистнууд юм. Тэдэнэй 30 гараниинь разрядтай болоһон байна. Мүнөө эндэ парашютистнуудай ниитын юһэн инструкторнууд тоологдоно. Ниитын түлөөлэгшэд Валентин Разников, Нина Санжинова, Ольга Бессонова, Людмила Коленик, Владимир Афанасьев, Геннадий Мордовской гэгшэд эрхим дүн түйладаг юм.

И. Романов.

Шэнэ барилганууд

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз он жэлэй үнгэрхэ тума хүгжэжэ, баяжажа байна. Илангаяа адууһа малайнь тоо толгой олон болоно. Тиимэһээ тэдэндээ һайн байра бариха гэһэн ехэ оролдолго гаргадаг болонхойбди.

Үнгэрһэн 1962 ондо колхознай хониной, гахайн шэнэ типовой байра баряа, үнеэ һаадаг «ёлочко» тухеэрэлгэтэй байра бодхоогоо. Тиихэдэ малшадай байха байрын 3 квартиратай ехэ байшан ашаглалгада оруулаа.

Мүнөөшье жэлдэ барилга бүри үргэдхэгдэхэ зэргэтэй. Малай дүрбэн типовой байра (үнеэдэй, тугалай, шубуудай, хонидой) шэнээр баригдахань. Эдэ барилгануудаа түргөөр дүүргэхын тула барилгашадай 4 бригада эмхидхэгдэнхэй. Эдэниие бэрхэ дархашуул И. К. Яньков, В. И. Максимов, О. Х. Банзаракцаев, П. М. Максимов гэгшэд хүтэлбэрилнэ.

Д. Жундуев,
хүдөө бэшэгшэ.
Захааминн нютаг.

...ЭДЭЙ ШҮЛЭГ, ДУУНУУД ХОМОР

...байгуулха асари ... мүнөө сагай со-...н далайсатай-... байна. Иимэ хү-...е манай уран ... композиторнууд ...гнууд өөһэдын-... зохёолнууд соо-... зэргэтэй. Пар-...тын хэтэлбэри-...ура ба искусст-...лэгшэдтэй уул-...үеын хүнүүдэй ...дэлгэрэнгыгээр ...э сэхэ заагаа. ...ээ нэгэшье шэ-... байгаа гэжэ хэ-

...эдэ, ехэшүүлэй ...нуудай, дуула-... наадаха зүжэ-...он байдагшье ...лайхинь ехэл ...анай үхибүүд ...ээ бэлдээл бай-...ран һайханаар шүлэг хэлэжэ, нугархай уян хатар наадажа, шэнэ шэнэ зүжэгүүдые гүйсэдхэжэ, коммунизмын үедэ ажаһуухаар али тэгшэ хүнүүд болохые хүсэнэ. Иимэ хүсэл эрмэлзэлгын хэды ехэ байбашье, тэрэниие хангамаар шүлэгүүд, дуунууд, зүжэгүүд үшөөл хомор. Иимэл шалтагаанһаа дулдыдажа, һурагшаднай үни хада зохёогдоһон шүлэг, дуунуудые дууладаг, сээжэлдэдэг байһаар. Илангаяа багахан шэнэ зүжэгүүд, сценкэнүүд хомор. Ород хэлэн дээрэ хэды олон пьесэнүүдэй, сценкэнүүдэй байбашье һаань, оршуулагданагүй.

Республикымнай мэдээжэ артистнууд шэнэ шэнэ дуунуудые радиогоор дамжуулдаггүйнь муул байна даа. Хуушанайнгаа «Хүрин хээрые», «Улаанхан занданаа ургуулһан», «Саяан үндэр ууламнай» гэхэ мэтын дуунуудые радиогоор үдэр бүхэндэ тооной дууладагбди. Тиихэдэ радиогоор хүүгэдтэ зорюулагдаһан дуунууд дамжуулагданагүй. Радиокомитедэй хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуудаар айлшалжа, уран хонгёо хоолойтой хүнүүдэй дууладаг дуунуудые буулгажа абаад, олоной анхаралда табихаа яанаб.

Мүн тиихэдэ арадай творчествын байшангай хэблүүлдэг эстрадна зохёолнуудай суглуулбари соо хүүгэдтэ зорюулһан зүйлнүүд огто байдаггүй.

Үхибүүдэй шүлэг, дуунуудые, зүжэг сценкэнүүдые манай уран зохёолшод ойрын үедэ бэшэхэ бээз гэжэ найдахаар. Композиторнуудай үхибүүдэй дуунуудые бэшэхэеэ бү мартаг лэ.

В. Доржиев,
Захааминай Енгорбойн 8 жэлэй һургуулиин багша.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ХҮДӨӨ АЖАХЫЕ ПАРТИЙНА ТАЛААР ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ ШЭНЭ ОНОЛ АРГА

ВАРШАВА. Хүдөө ажахыдахи партийна организацинуудай хүдэлмэриие тааруугаар ябуулха, хүдөө ажахын асуудалнуудаар комитедүүдые байгуулха тухай Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин ЦК-гай политбюро шиидхэбэри гаргаа.

Комитедүүдые байгуулга хүдөө ажахын үйлэдбэриие сэхэ эрхилдэг гү, али тэрээндэ хэрэгтэй зүйлнүүдые бүтээдэг эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ партийна организацинуудай нүлөө үзүүлгые дээшэлүүлхэ арга олгохо байна.

Хүдөө ажахын асуудалнуудай талаар ПОРП-гэй ЦК-гай дэргэдэ, партиин воеводствонуудай болон уездүүдэй комитедүүдэй дэргэдэ комитедүүд байгуулагдаха, тиигээд хүдөө ажахын талаар партийна комиссинууд тараагдаха байна.

Парти, правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, энэ шиидхэбэринүүдэй хойноһоо хиналта хэхэ, алдуу эндүүнүүдые зайсуулгада туһаламжа үзүүлхэ, хүдөө ажахытай холбоотой гүрэнэй болон кооперативна бүхы эмхи зургаануудай, предприятинуудай, институдуудай, ниитын организацинуудай ажал ябуулгые тааралдуулха гээшэ комитедүүдэй зорилго болоно.

ДЭЛХЭЙН БҮХЫ ОРОНУУДТА ЭЛЬГЭЭГДЭНЭ

БУДАПЕШТ. Венгриин предприятинуудта бүтээгдэһэн дизельнэ локомотивууд, пассажирскэ болон ашаанай вагонууд, автобусууд, ашаанай машинанууд гадаадын олон оронуудта эльгээгдэнэ.

«Икарус» гэжэ автобусна заводой, «Ганс-Маваг» гэжэ болон Вильгельм Писэй нэрэмжэтэ түмэр замай машина бүтээлгын заводуудай, судна бүтээлгын заводой, Чепельскэ автозаводой болон бусад олон заводуудай маркые Дүтын болон Дунда Зүүн зүгэй, Латиин Америкын, Алас-Дурна зүгэй оронуудта, Советскэ Союзда, бусад социалис оронуудта һайн мэдэдэг, үндэрөөр сэгнэдэг юм.

Транспортна хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ бүхы машина бүтээлгынь гурбанай нэгэ шахуу хубиие эзэлдэг юм. Үйлэдбэриин энэ һалбарида 80 мянга шахуу хүн, тайлбарилан хэлэбэл, Венгриин машина бүтээлгын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй 22 процентнь хүдэлдэг байна.

МОНГОЛДО ОРОД ХЭЛЭ ШУДАЛНА

УЛААН-БААТАР. Монгол Арадай Республикада ород хэлэ шудалха кружогуудай хабарай шалгалтын сессинүүд боложо байна.

МНР-эй ниислэлдэ кружогуудта һурадаг 800 гаран хүн һайнаар шалгалтануудаа барижа гараа. 61 хүн хоёр жэлэй курса дүүргэһэн тухай үнэмшэлтэнүүдые абаа.

МНР-тэ ород хэлэ шудалха талаар хоёр жэлэй курсануудта, мүн кружогуудта 1962-1963 онуудай һуралсалай жэлдэ хамта дээрээ 4.000 шахуу хүн һурана.

(ТАСС).

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1963 оной майн 25.

СОВЕТ ХИЛЫН СЭРЭГҮҮДЭЙ БАЙГУУЛАГДАҺААР 45 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

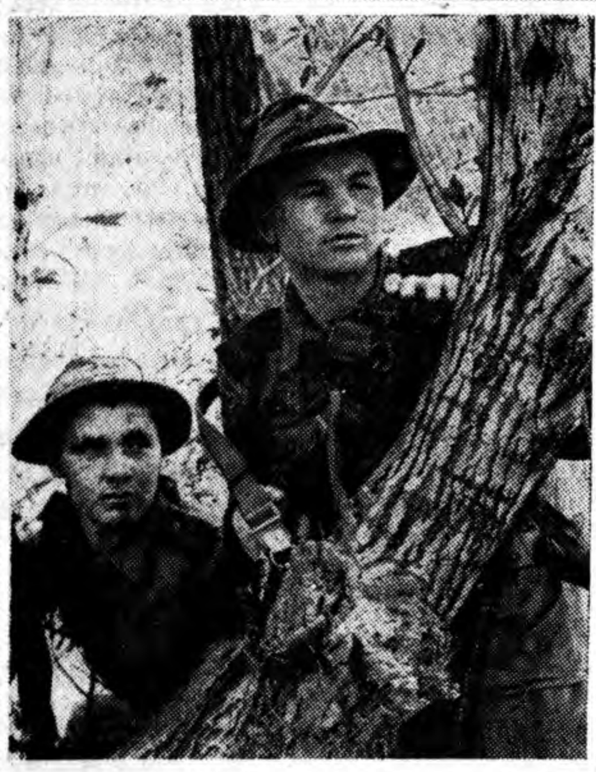

Дээдэхи зураг: Совет пограничник — амгалан ажал сахигша. Харыт энэ зурагые. Эндэ заставын сэрэгшэ Анатолий Лыков. Албанһаа сүлөөтэй сагтаа голубхаа барижа, тэрэние тэжээн ниисхүүлхэдэнь тоншье аятайхан байдаг. Теэд бодоод үзэгты даа: совет солдат голубхаа хоёр — дэлхэйн амгалан шубууд бшуу.

Доодохи зураг дээрэ:

Хилын сэрэгшэд А. Нечитайло, В. Димитриев хилын манаанда.

Энэ застава манай ороной урда зүгэй хилэ дээрэ оршодог. Тус заставын сэрэгшэд Эхэ оронойнгоо нангин хилые үдэр һүниин дүрбэн сагта таһаралтагүй һонор һэргэгээр сахин хамгаалжа байдаг. ТАСС-ай фотохронико.

Хилэ хамгаалагшадай һайндэрые угтуулан

ЛЕНИНГРАД, майн 23. (ТАСС). Эдэ үдэрнүүдтэ тус хотын предприяти, эмхи зургаанууд болон һургуулинуудаар хилын сэрэгэй хубсаһатай хүнүүд удаа дараа үзэгдэдэг болобо. Эдэнэр, хилын сэрэгшэд, «Совет хилын хамгаалалтын 45 жэлэй ой», «Совет ороной нангин хилын хамгаалалта дээрэ» гэһэн темээр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Соёлой ордонууд болон клубуудаар хилэшэдтэй, хилын сэрэгэй хуушанай сэрэгшэдтэй уулзалганууд ябуулагдана. Хилэ хамгаалагша солдадууд болон офицернүүд өөһэдынгөө хүнгэн бэшэшье һаа, хүндэтэй албан тухайгаа хөөрэжэ үгэнэд.

Ленсоведэй нэрэмжэтэ соёлой ордон соо хэдэн зуугаад ленинградайхид хилэшэдтэй уулзаба. Хилын сэрэгэй дуу, хатарай окружной ансамбль Выборгын соёлой ордон соо концерт харуулаа.

Мүнөө хилын заставанууд дээгүүр ороной элитэ зүжэгшэд концертнүүдые харуулжа байна. РСФСР-эй габьяата артист С. А. Маркушев, композитор А .П. Аверкин болон бусад хилэ хамгаалагшадта айлшалһаар.

Хилын эстафетэ түгэсэбэ

БАКУ, майн 22. (ТАСС). Хилын сэрэгэй 45 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ябуулагдаһан манай хилэ сахигшадай комсомолшуудзалуушуулай эстафетэ түгэсэбэ. Энэ эстафетэ хадаа манай Эхэ ороной хилые дагуу зүүн баруун хоёр талаһаа мянга түмэн километр зайтай холын аян замые самолёдоор болон вертолёдоор, санаар болон аэрошартаар, далайн томо кораблляар болон гол мүрэнэй онгосонуудаар ябажа дабан гаталаа. Тэрэнэй аян замынь 39 үдэр һүни хоёр соо үргэлжэлүүлэгдэһэн байна. Теэд мүнөөдэр эстафетэ хүргэгшэдэй хоёр группа Баку дээрэ уулзаба. Азербайджанай ниислэлэй далайн эрье шадарай гоё һайхан сэсэрлиг соо тэдэ хоёр группын ахалагшанар ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь А. Везировтэ рапорт үгэбэ. Холын хүндэ замаар ябажа эстафетые амжалтатайгаар хүргэжэ түгэсхэһэнтэй дашарамдуулан нүхэр А. Везиров эстафетэ хүргэлгэдэ хабаадагшадые халуунаар амаршалба. Эстафетэ тэндэһээ самолёдоор Москва хүргэгдэбэ.

ОЙ ТАЙГАЯА ГАЛАЙ АЮУЛҺАА СА…

Үглөөгүүр эртэ ой соо байхада юун гэһэн һайхан бэ, ямархан хоншуу үнэр анхилнаб! Хаанашьеб даа, холохоно тоншуулай тос-тос тоншохо суряатана, али нэгэн хуша модоной шэлбүүһэнэй хоорондуур хурдан солбон хэрмэн халта харагдаад, үгы болошоно. Бишыхан шубуунай соггой хүхюун аялганууд зэдэлнэ.

Ой тайгада ургадаг модоор ямар олон янзын эдлэл хэрэгсэлнүүд бүтээгдэдэг гээшэб. Тиимэһээ ой тайгаяа зүбөөр, һайнаар ашаглаха гээшэ ехэ удха шанартай.

Гэбэшье түймэрһөө шалтагаалан, ой соохи хэды шэнээн ехэ баялиг хосорно гээшэб. Ургажа байһан мододһоо галдана, барилгын хэды ехэ материал, байрын болон ажахын бусад барилга, түхеэрэлгэ хосорноб.

Гал аюулай болоһон газарта ой модод шэнгэржэ, саашадаа ургахань удаарна. Мүн үндэһэниинь һуларшаһан тэладаа һалхи шуурганһаа олоороо унана. Хоротой хорхой шумуулнууд олошоржо, зулзаганаудай үдэлгэдэ һаад ушаруулна.

Ойн түймэр агнууридп, загаһанай олзоборидо ехэхэн хохидол ушаруулхаһаа гадна, хоротой утааһаань орооһо тарьяанай ургаса бага болодог. Жэшээнь, 1915 ондо Сибиртэ болоһон ойн түймэрэй утаан бүхы Европын зэргэ газар дайдые бүрхөөһэн юм. Энээнһээ боложо, ороохото ургамалнуудай эдеэшэлгэ хэдэн неделээр хойнотоһон байгаа.

Ойн түймэр гол түлэб хабар гү, али зунай эхеэр ушардаг. Тиимэһээ энээниие унтарааха гэжэ хэды олон колхознигууд, хүдэлмэришэд болон алба хаагшад шухала ажалһаа таһалдана гээшэб.

Галай аюул ямар шалтагаанһаа болоноб гэжэ хаража үзэхэдэ, гол түлэб хүнэй һалан ябадалһаа дулдыдана. Али нэгэн хүн о… гуур ябахадаа з… гал гаргадаг, он… дэ болгоомжогү… һанһаа нимэ … тохёолдуулна.

Хабар, зунай … маршье ангууша… һархяаг болон … лагшад ой ху… ошодог. Тиимэ… таргаагдаагүй т… най үлөөдэһэн, з… тые газарта ми… лохогүй гэжэ хо… ябаха хэрэгтэй.

Мүн ойн түй… шье гараа һаань, … ры түргэн унтар… ехэхэн бэлэдхэл … соогуур гараһан … хүнүүдэй олоор… зарнуудые галай … ринаар сахиха … галай аюулһаа һ… далаар улад зон… гууламжын хү… нөөр ябуулха ёһ…

В. …

Нэгэ үдэр соо...

Улаан-Үдын ажалшад республикынгаа 40 жэлэй ойдо зорюулан үйлсэ, талмайда сэсэгтэ модо болон сэсэгүүдые һуулгажа эхилбэ. Һаяхан Советскэ райондо үнгэргэгдэһэн воскресннгтэ 20 гаран коллективүүдэй 1120 хүн хабаадалсаа. Эдэнэр нэгэ үдэрэй туршада таба мянга гаран элдэб модо һуулгаа, сэсэрлиг, талмайнуудые сэбэрлээ. Оньһоноруулагдаһан шэлэй заводой коллектив табан зуу гаран модо, гурба мянганһаа дээшэ уляангир, мүшэр, бургааһа һуулгаһан байна. Горзеленстройн хүдэлмэришэд энэ үдэр 20 мянгаһаа дээшэ бургааһа, 1150 модо һуулгаа. Тэрэшэлэн оёдолой фабрикын, багшанарай институдай, гурбадахи АТК-гай, судно-заһабарилгын заводой, багшанарай училищиин коллективүүд шадамар бэрхээр ажаллаа.

Д. Колманов.

Хүйтэрэд гээд абаа

Үнгэрһэн май һарын хоёрдохи арбаад хоногто республика доторнай үүлэтэйшэг үдэрнүүд боложо, тиимэшье дулаан болоогүй. Дунда зэргээр республика дотор 7—9 градус дулаан болоо.

Хориин үйлэдбэриин управлениин хойто талаар—Нарһата, Гүндэ, Тэлэмбэдэ хүйтэн байтаа. Тус нютагуудта дунда зэргээр 3—5 градус дулаан болоо. Эгээл дулаан үдэрнүүд майн 13-һаа 17 болотор үзэгдөө. Эдэ үдэрнүүдтэ 20—25 градус дулаан байгаа. Тиихэдэ Улаан-Үдын оршондо аадарлаад абаа. Бусад нютагуудта бороон оробошье. Һүүлдэнь хүйтэн үдэрнүүд үзэгдөө. Зарим нютагуудта 2—6 градус, бусадтань 7—13 градус хүрэтэр хүйтэрөө.

Республикын Хяагта, Зэдын, Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын управленинүүдэй тарялан дээгүүр ургаса ногоорхо захалаа. Эдэ үдэрнүүдтэ республикын колхоз, совхозууд хартаабха тарижа эхилээ.

И. Котов.

Тохомой зэргэхэн ойн соо…
Томоотой ээзэниинь һэн хү…
Үйһэн сагаан сээжэтэй б…
Үнжэгэн ногоохон нюдэтэ…

Налгу үглөө, улаан нара…
Ниндаг баабай хүлеэгдээ…
Үйһэн сээжыень эльбэбэ …
Түйсэндэ хоргой эрихэнь …

С. БАН…

Автомадууд—наймаалагшад

Бидэнэр городуудай үйлсэ, талмайнуудаар ябахадаа газированна уһа уужа, ундаяа харяажа һуранхайбди. Магазинуудта орходоо наймаалагшагүйгөөр «ухаатай энэ машинын» ашаар тамхи, зуруул, карандаш, дэбтэрнүүдые абана гээшэбди... Автомат ургамалай тоһо наймаалдаг одеколоншье сасаад үгэдэг болонхой.

Худалдаа наймаанай иимэ шэнэ техникэ хүн бүхэндэ хэды ехэ туһа хүргэнэб!? Москвагай «Автоматторгын» мэдээнэй ёһоор, томо магазинууд, метрогой станцинуудта тодхогдоһон 129 автомадууд унда харяаха уһа наймаалхадаа нэгэ һарын туршада 10-аад мянган түхэриг оруулаа.

Россин Федерациин худалдаа наймаанай организацинууд автомадуудые муугаар хэрэглэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй. РСФСР-эй худалдаа наймаанай министерствын госторгинспекциин хүдэлмэрилэгшэдэй хэһэн шалгалта эдэ баримтануудые тодоруулһан байна. Худалдаа наймаанай зарим предприятинууд автомадаар дамжуулан хэрэгтэй зүйлнүүдые ажалшадта худалдаха хэрэгые шухалада тоолоногүй. Жэшээнь, Новосибирскдэ 285 автомадууд шалгагдажа үзэгдэһэн байгаа. Тэдэнэй 63-ниинь эбдэрхэй, 12-ынь заһабарилагдажа байһан, нүгөөдэ 28-ниинь тодхогдоошьегүй хэбтэнэ. Астраханьда шалгагдаһан 150 автомадуудай 42-ынь шорой тооһондо дарагдажа хэбтэбэ.

Тэрэшэлэн Свердловско, Челябинска, Ульяновска, Калининградска, Калужска, Курска областьнуудай, Краснодарска, Ставропольско, Алтайн хизаарнуудай худалдаа наймаанай организацинуудта шухала хэрэгтэй автомадууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Эдэнэр ядахын сагта ундашье харяаха уһа ажалшадта муугаар наймаална. Москвагай худалдаа наймаанай организацинуудай дүршэлөөр ажаллаа һаа, хэды ехэ олзо оруулагдаха, наймаалагшад сүлөөржэ үгэхэ байгааб.

Промышленна предприяти, театр, клуб, эмхи зургаан, гостиница, вокзалнуудта тодхогдоһон автомадууд яһала һайн үрэ дүн үгэнэ.

РСФСР-эй худалдаа наймаанай министерство ажалшадта эд бараа худалдалгые һайжаруулхын тула автомадуудые хаа хаанагүй хэрэглэхэ арга хэмжээнүүдые хараалаа. Илангаяа, унда харяаха автомадууд олоороо тодхогдохо байна. Энээнэй хажуугаар тамхи, зуруул, дэбтэр, карандаш, одеколон худалдаха «ухаатай машинанууд» үргэноөр хэрэглэгдэхэ болоно. Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд ургамалай тоһо худалдадаг АТ-28 түхэлэй автомадуудые хаа хаанагүй тодхохо юм. Москвагайхидай дүршэлөөр ажалшадта һү наймаалха АТ-29 түхэлэй автомадууд квас, ургамалай сок наймаалхаар түхеэрэгдэхэ.

Худалдаа наймаанда нэбтэрүүлэгдэһэн шэнэ техникэ һаяар лэ олошорхо байна. Тодхогдоһон бүхы автомадуудай талон энэ жэлһээ зэдээр һэлгэгдэхэ болонхой. Энээнһээ гадна пассажирнуудай вагонуудта аятай зохид автомадууд тодхогдохоор хараалагдана.

Автомадууд наймаалагшадые һэлгэнэ. Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд иимэ зохид «ухаатай» машинануудаа хаа хаанагүй нэбтэрүүлхэ бэзэ гэжэ һанагдана.

(ТАСС).

Аюулһаа абарба

Фермын шофёр Андрей Балданов Гоша Гостев хоёрой гэртээ хөөрэлдэжэ һуутар, баруун сонходонь толо татахадал гэбэ. Бодоод харан гэхэдэнь, Загаһатаһаа баруун тээ хоёр модоной оршондо байдаг малай хашаагай орой дээгүүр гал улаабхилан байба. Тэрэ дары гүйлдэжэ ошон сасуу хашаагай үүдэ нээгээд, тэндэ хаалтатай байһан 68 гунжадые гаргажа үрдибэ.

Тэрэ үедэнь тосхоной хүн зон олоороо сугларан, хашаа хорёоень зада татажа, уһа адхажа, сүршэжэ, тэрэ түймэрые һүнөөһэн байна. Тиигэжэ малшан Намжил, Ринчиновэй харууһалдаг үхэрнүүд һэргэлиг шамбай хүнүүдэй ашаар бүрин бүтэнөөр абарагдаба.

Гал аюулһаа ниитынгээ мал һүрэгые абарһанайнь түлөө эдэ нүхэдтэ фермын хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организаци баяр баясхалан хүргөө.

С. Михайлов,
хүдөө бэшэгшэ.

Хориин аймагай
Чисаанын совхоз.

ФУТБОЛ

Омскын команда түрүүлбэ

Россин Федерациин футболистнуудай Сибириин зонодо үнгэргэгдэжэ байгаа мүрысөөндэ мүнөө дээрээ Омскын «Иртыш» команда зургаан очкотой түрүүлжэ ябана. Эдэнэр гурбадахи уулзалгадаа Барнаул городой командые 2:1 тоотойгоор шүүһэн байна. Эдэнэрэй удаа дүрбэн очкотой Эрхүүгэй команда гаранхай. Удаадахи һууринуудые гурба-гурбан очкотой болоһон Улаан-Үдын, Кемеровэй, Владивостогой, Прокопьевскын, Барнаулай, Шэтын, Комсомольск-на-Амуре городуудай команданууд эзэлээ.

В. Моргунов.

ХИЛЫН САНА…

ТУРЦИДАХИ БАЙ…

ПАРИЖ, майн 23. (ТАСС). Анкара Стамбул хоёрой түмэр зам, гражданска авиаци, телефонно хэлхээ холбоон хүдэлжэ эхилээ гэжэ Франс Пресс агентствэ мэдээсэнэ.

Үсэгэлдэр Турциин национальна суглаанай хоёр палатын хамтын заседани дээрэ һайшаан абтаһан комендантска час гурбан провинцида—Анкара, Стамбул, Измиртэ табигданхай.

Нэгэдэхи армиие командалагша, Стамбул провинцида журам сахилгаар харюусагша Р. Йылмаза гэгшын захиралтаар Стамбулда гаража байһан 4 газетэ гурбан хоногэй болзороор хаагдаба. Хариин гүрэнүүдэй телеграфна агентствэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоо… командалагша гене… захиралтаар Анка… демонстраци үнгэ… хой. Измир прови… сагаархид бүхы б… циин участогуудта… ралта хүн зондо …

Гүрэнэй засаг … полковник Талат … садай хэрэгые хар… трибунал Анкара… Засаг унагааха һэ… саһан хүнүүдэй … рагдана, мүнөө бо… даһан хүнүүдэй т… гэжэ хариин гүрэ… агентствэнүүд мэд…

НАТО-гой соведэй сесси…

НЬЮ-ЙОРК, майн 23. (ТАСС). Оттава городто үнгэргэгдэжэ байһан НАТО-гой соведэй сессидэ хабаадалсагшад эзэрхэг түримхэй сэрэгэй бүлэглэлдэ нүхэсэн ороһон гүрэнүүдэй нэгэдэмэл ядерна хүсэ байгуулха түсэб һайшааба. Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Кув де Мюрвиль гэгшын намда ардаһан … саха юумэн үгы … һүүлээр США бол… зохёоһон энэ түсэ… «Нью-Йорк Тайм… пондент Оттава… НАТО-гой генер… Стиккер гэгшын … энэ түсэб дэлгэр… даһан байна.

Ядерна зэбсэг үшөө дахин …

ВАШИНГТОН, майн 23. (ТАСС). Мүнөөдэр Невада штадай атомна полигон дээрэ дунда зэргын хүсэтэй ядерна зэбсэг газар доро тэһэлэн туршалга дахин эхилээ гэжэ США-гай атомна энерги… си мэдээсэбэ. Тэр… туршагдаһан зэбс… килотоннһоо ехэ … гатонноһоо бага …

Японодо сэрэгэй маневр хэ…

ТОКИО, майн 22. (ТАСС). Японой хуурай газарай сэрэгүүдэй түрүүшын ехэ манёвр Фудзияма хада шадар боложо байна. Тэрээндэ хэдэн мянгаад солдадууд, танкнууд, зенитнэ, самоходно буунууд, бусад зэбсэгүүд, гол түлэб … хабаадалсана.

АФРИКА БАТА ЖАГСААЛТАЙ, ҺАНАЛ НЭГЭДЭНГИ БАЙХЫЕ ЭРМЭЛЗЭНЭ

Аддис-Абебэ эдэ үдэрнүүдтэ бүхы Африкын ниислэл шэнги болоод байна. Африкын бэеэ даанхай оронуудай гүрэнүүдые болон правительствануудые толгойлогшонорой конференци майн 22-то эндэ нээгдээ. Олон зуун жэлэй түүхэтэй Африкада дээдэ тушаалтадай иимэ олоороо түлөөлэгдэһэн тус конференци шэнги хурал урда тээнь болоогүй юм. Африка түбиие колониализм өөрынгөө һабарта бажуугаад байхадаа, Африкын газар дээрэ бэе бэеэ үзэн ядалсаха ябадал, национальна хёмороо һүжэрөөдэг байгаа. «Хубаарилжа абаад, эзэмдэ» гэһэн колониализмын гол ёһонууд Африкада бодотоор бэелүүлэгдэдэг байгаа гэхэдэ болохо байна.

Мүнөө Аддис-Абебэдэ Африкын 225 миллион үлүүтэй хүн зонтой 30 гаран гүрэн болон правительствануудай толгойлогшонорой сугларһан энэ баримта Африка түби дээрэ хэдэхэн жэлэй турша соо болоһон угаа ехэ хубилалта тухай гэршэлжэ үгэнэ.

Зүгөөр колонизаторнууд Африкые орхихые оройдоошье хүсэнэгүй. Тэдэнэр эндэхи экономикын хэдэ хэдэн шухалын шухала һалбаринуудые өөһэдынгөө гарта барижа байһан зангаараа. Политическэ талаараа бэеэ даанхай байдалтай болоод байһаншье оронуудай арадуудай үмэнэ колониальна дарлалтын үлэгдэлнүүдые усадхаха, экономикодоо харин монополинуудай эзэрхэжэ байлгые зайсуулха орёо зорилгонууд табигдана. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй мүнөө үеын шатада тэрээндэ колонизаторнууд эмхитэйгээр эсэргүүсэлдэг байха юм. Африка түбидэ «Хамтарһан колониализм» гэдэг ябуулга хэжэ байдаг. Тусхайлбал, Хойто Атлантическа сэрэгэй бүлэглэл энээндэ хамаадана гээшэ.

Африкын оронуудые эмхи гуримгүй болгохын тулада, Африка түби дээрэ булюу байдалтай зандаа үлэхын тулада харата муухай онол аргануудые колонизаторнуудай хэрэглэдэг байһые Африкын арадууд өөрынгөө гашуудалта дүй дүршэлһөө һайн мэдэхэ болонхой.

Иимэ эрхэ байдалда Африкын бүрин эрхэтэ гүрэнүүдэй хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлхэ гээшэ угаа ехэ удха шанартай. Африкын нэгэдэл туйлахын тулада Аддис-Абебэдэ конференциин зарлагдаһые Африкын арадуудай бүхы ханинар мэдэхэдээ, угаа ехээр һаналаа ханаа. Энэ конференци хадаа Африкын оронуудай хоорондохи политическэ, экономическа, соёл культурын болон бусад холбоо барисаа хүгжөөлгэдэ туһалха, Африкын арадуудай эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалда колониальна болон империалис хүсэнүүдэй халдан оролгодо эсэргүү һаад хаалта бодхожо үгэхэ байна.

Африка түбиин нэгэдэхэ саг тулажа ерээдүй, иимэ нэгэдэлтэй болохо эрхэ байдал бии болоогүй гэһэн хэбэртэйгээр Африкын арадуудай дайсадынь баталан хэлэдэг байха юм. Африкын арадуудай нэгэн адли хүсэл эрмэлзэлгэтэй байһаниинь үнэндөө Африкадахи нэгэдэлэй үндэһэ һуури боложо үгэнэ. Колониализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө, үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада эсэргүүсэн, бүлэглэлнүүдтэ оролсохогүй, Африкые ядерна зэбсэггүй орон нютаг байлгаха политикын түлөө, харин сэрэгэй баазануудта эсэргүүсэн тэмсэхые Африкын арадууд эрмэлзэдэг юм. Колониальна болон империалис дарлалтада эсэргүүсэхэ ябадалда иимэ нэгэдэл үндэһэлнэ бшуу. Иимэ нэгэдэл хадаа Африкын саашанхи хүгжэлтын хуби заяае тодорхойлжо шадаха нүхэсэл боложо үгэнэ.

Гүрэнүүдые болон правительствануудые толгойлогшонорой Аддис-Абебэдэхи конференциин зүбшэн хэлсэхэ ёһотой бүхы асуудалнуудай олонхинь ажа байдал дээрэһээ гаража, Африкын оронуудай үмэнэ табигдаа. Хэблэлэй мэдээсэлнүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, конференциин урда тээ болоһон гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн конференциин урагшатайгаар хүдэлмэрилхэ арга боломжонуудые бэлэдхэжэ үгөө. Африкын арадуудай үнэн сэхэ ханинарынь болгошо совет хүнүүд Аддис-Абебэдэхи конференцидэ бэлэдхэлэй хойноһоо ехэ һонирхолтойгоор ажаглан харадаг байгаа, мүнөө хүдэлмэридөө ехэ амжалта туйлахыень тэрээндэ хүсэнэ. Аддис-Абебэдэхи конференци Африка түбиин оронуудай хүгжэлтын замдахи ехэ шата боложо үгэхэ гэжэ эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудтай хамта совет хүнүүд этигэн найдана.

Колониализмда, империалис гүрэнүүдэй политическэ болон экономическа баадхалгануудта эсэргүүсэн, бүхы арадуудтай тэгшэ эрхэтэй, хани ёһоной харилсаа тогтоохын түлөө Африкын бэеэ даанхай оронуудай хэдэг тэмсэл эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй һанал нэгэдэлгэдэ батаар түшэглэхэ тудамаа бүри амжалтатай байхал. Тэрээнһээ байтагай имагтал Африкада хамаатай гэжэ һанагдахаар хэдэ хэдэн асуудалнууд бүгэдэ ниитын эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха аша туһануудтай таһаршагүй нягта холбоотой байна бшуу. Тиимэһээ Аддис-Абебэдэхи конференци уласхоорондын шухалын шухала ушарнуудай дунда элитэ һуури эзэлхэ, тэрэнэй шиидхэбэринүүд уласхоорондын хэрэгүүдтэ Африкын залуу гүрэнүүдэй дүүргэдэг үүргые бүри дээшэлүүлхэ гэжэ найдаха бүхы үндэһэ баримта бии.

В. Харьков,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

Редактор Ц. О…

Манай адрес, телефо…

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. … ца ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, —38-42, зам. редактора — 35-84, секрет… отделов: сельскохозяйственного производства … жизни—47-59, 35-14, промышленного произв… ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—3… Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: … —24-74, советского строительства и быта—3… ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 … 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства … Бурятской АССР.

Н00432.